

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Hudební katedra

Přenosy z Metropolitní opery – nový kulturní fenomén

Diplomová práce

Autor: Bc. Veronika Kladivová

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na učitelství základních uměleckých škol, Učitelství pro střední školy – hudební výchova

Vedoucí práce: Mgr. et MgA. Jana Macháčová, prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Oponent práce: Mgr. et MgA. Markéta Štefaniková, Mgr. et MgA. Markéta Štefaniková

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Veronika Kladivová

Studium: P144

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na učitelství základních uměleckých škol, Učitelství pro střední školy - hudební výchova

Název diplomové práce: a) Diplomový pěvecký koncert b) Přenosy z Metropolitní opery - nový kulturní fenomén

Název diplomové práce AJ: a) Diploma Voice Concert b) MET Live Broadcasting - The New Phenomenon

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce je složena ze dvou částí. První část je tvořena sólovým koncertním výkonem (minimálně půlrecitál, studenti sólových interpretačních oborů celovečerní recitál), jehož předpokladem je vysoká úroveň technických dovedností studenta. Koncertní vystoupení má na základě vhodné zvolené dramaturgie prezentovat interpretační kvality diplomanta, jeho schopnost adekvátního stylového přístupu k interpretaci jednotlivých skladeb. Ke koncertnímu výkonu se váže druhá, teoretická písemná část v rozsahu cca 30 40 stran. Jejím předmětem bude představení nového kulturního fenoménu přenosů oper z Metropolitní opery v New Yorku. Práce postihne historii, strukturu, percepci a další aspekty nového IT média při distribuci hudební kultury.

KOLODIN, Irving: The Metropolitan opera. New York : A.A. Knopf, 1968. BING, Rudolf. 5000 večerů v opeře. Praha: Supraphon, 1988. FISCHER, Roman: Operní Evropa proti Met, in: Národní divadlo, <http://operaplus.cz/operni-evropa-proti-met/> [2.12.2015] FISCHER, Roman: Operní Evropa proti Met, in: Národní divadlo, <http://operaplus.cz/opera-v-kine-%E2%80%93-fenomen-modni-vystrelek-nebo-nuda-v-kine/> [2.12.2015] <http://www.metopera.cz/> <http://www.metopera.org/>

Garantující pracoviště: Hudební katedra,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et MgA. Jana Macháčová
prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Oponent: Mgr. et MgA. Markéta Štefaníková
Mgr. et MgA. Markéta Štefaníková

Datum zadání závěrečné práce: 3.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 12. 4. 2018

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, prof. PhDr. Stanislavu Bohadlovi, CSc. za jeho cenné rady a podnětné připomínky, které mi v průběhu tvorby práce poskytoval.

Anotace

KLADIVOVÁ, Veronika: *Přenosy z Metropolitní opery do kin – nový kulturní fenomén.*

Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 53 s.

Diplomová práce.

Tato práce seznamuje s novým projektem Metropolitní opery v New Yorku *Met: Live in HD*, tedy s přímými přenosy operních představení do kin. Rekapituluje dějiny operního domu, jeho operní zaměření a také historii vysílaných operních přenosů. Jádrem práce je představení projektu *Met: Live in HD* – jeho základní myšlenku, technologické faktory, dramaturgii, výběr oper a zejména vztah české publicistiky k projektu. Krátce pojednává o přenosech z Metropolitní opery do vybraných kin České republiky a zmiňuje další podobné projekty přenosů. Informuje o výsledcích uskutečněné informativní sondy mezi zástupci kin a shrnuje jejich reakce.

Klíčová slova: Metropolitní opera (Met), *Met: Live in HD*, opera, projekt, přenos.

Annotation

KLADIVOVÁ, Veronika: *MET Live Broadcasting – The New Phenomenon*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018. 53 s. Diploma Degree Thesis.

This thesis is aimed to describe the new project of Metropolitan Opera in New York called *Met: Live in HD*, which is a live broadcast of opera performances in cinemas. It recapitulates the history of the opera house, its opera focus and also the history of broadcasted opera performances. The core of the thesis is the presentation of the project *Met: Live in HD* – its basic idea, technological factors, dramaturgy, selection of operas and first and foremost the attitude of Czech journalism to the project. The thesis also briefly deals with live broadcasts from the Metropolitan Opera in the Czech Republic. It gives information about the results of the informational probe among cinema representatives and summarizes its reactions.

Keywords: Metropolitan Opera (Met), *Met: Live in HD*, opera, project, broadcast.

Obsah

Úvod.....	8
1 Metropolitní opera v New Yorku. Historie a současnost	10
1.1 Období 1883 – 1966. Původní budova Metropolitní opery	10
1.2 Období 1966 – současnost. Nová budova Metropolitní opery.....	14
2 Operní zaměření Metropolitní opery. Tradicionalita / modernismus?	18
3 Projekt <i>Met: Live in HD</i>	20
3.1 Historie přenosů oper z Metropolitní opery	20
3.2 <i>Met Opera on Demand</i> a další technologické inovace Metropolitní opery	23
3.3 Vznik projektu <i>Met: Live in HD</i>	25
3.4 Technologické faktory	27
3.5 Přenosy z Metropolitní opery do České republiky.....	30
3.6 <i>Met: Live in HD</i> v české hudební publicistice	32
3.7 Opera a další druhy umění v přenosech do kin České republiky.....	38
3.8 Dramaturgická skladba oper do přenosů v rámci <i>Met: Live in HD</i>	41
4 <i>Met: Live in HD</i> ve vybraných kinech České republiky. Orientační stanoviska / hodnocení správy kin	44
Závěr	47
Seznam použité literatury, pramenů a internetových zdrojů	49

PŘÍLOHY

Příloha A: Původní budova Metropolitní opery

Příloha B: Současná budova Metropolitní opery

Příloha C: Seznam participujících kin v projektu *Met: Live in HD* v České republice

Příloha D: Program jednotlivých operních sezón *Met: Live in HD* přenášovaných do
českých kin

Příloha E: Přehled otázek informativní sondy

Příloha F: Tabulka otázek a odpovědí informativní sondy

Úvod

Předkládaná práce se zaměřuje na přenosy z Metropolitní opery v New Yorku jako na nový kulturní fenomén. K volbě tématu mě inspirovalo spojení operního umění a nových technologií, považované odborníky za novou uměleckou formu. Ta zaslouženě poutá pozornost odborné i široké veřejnosti.

Poprvé jsem zhlédla přímý přenos z Metropolitní opery v královéhradeckém kině Bio Central v roce 2014. Uváděli Dvořákovu Rusalku s Renée Fleming v hlavní roli. Američanka jako titulní postava české opery – to byla veliká událost. Mezi diváky panovalo vzrušení a zvědavost. Zajímavý byl i průběh celého večera. Před samotným přenosem vystoupil uvaděč místního kina ve společenském obleku a přivítal publikum. V pauze jsme měli možnost dát si skleničku vína, rozhovory návštěvníků se točily především kolem výkonu sólistů. Na konci představení diváci zpěvákům tleskali, a tak jsem si celý večer připadala, jako bych skutečně seděla v sále operního domu.

Příležitost poslouchat nejlepší zpěváky světa, a těmi Metropolitní opera bezesporu disponuje, pro mě vždy znamenala, a stále znamená, velký hudební přínos. Na základě své vlastní zkušenosti tedy mohu souhlasit s tvrzením, že pro nás zpěváky je poslech nepostradatelným nástrojem profesního rozvoje. Nejenže pozorujeme různá hlasová specifika zpěváků, ale máme zároveň příležitost porovnávat, třibíme si vkus a tvoříme si na uměleckou produkci vlastní názor. A to se týká nejenom složky pěvecké a hudební, ale také herecké, režijní a scénografické. Tyto důvody a fakt, že bylo mnoho operních děl, které jsem neměla možnost do té doby zhlédnout, ačkoli jsem po tom toužila, způsobily, že jsem začala přenosy z Metropolitní opery navštěvovat častěji.

Diplomová práce je rozdělená do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá historií Metropolitní opery, druhá se zamýšlí nad jejími operními inscenacemi. Stěžejní částí práce je kapitola číslo tři. Ta se věnuje v osmi podkapitolách přenosům z Metropolitní opery do kin. Čtvrtá kapitola představuje výsledky informativní sondy, která shrnuje pohledy zástupců vybraných kin českých měst na projekt *Met: Live in HD*. Součástí práce jsou také přílohy. Obsahují programy jednotlivých operních sezon přenosů z Met vysílaných v České republice, seznam kin participujících na tomto projektu v České republice, přehled otázek, tabulku odpovědí respondentů uskutečněné sondy a obrazovou dokumentaci.

Východiskem pro zpracování první kapitoly byla především publikace Irvinga Kolodina *The Metropolitan opera 1883 – 1966: a candid history*. Internetový portál

Opera Plus tvořil podklad pro tvorbu druhé části práce. Při práci na třetí kapitole jsem využívala informací získaných z pořadů *Českého rozhlasu Vltava*, z oficiálních webových stránek Metropolitní opery New York a také z jejich české podoby. Analýzou online magazínu *Opera Plus* a jednotlivých tištěných čísel měsíčníků *Hudební rozhledy* a *Harmonie* jsem získala výsledky pro zpracování podkapitoly pojednávající o reakcích české publicistiky na projekt přenosů z Metropolitní opery a na přenášená představení. Mé velké díky patří osloveným zástupcům kin České republiky, kteří mi ochotně poskytli materiál ke zpracování kapitoly číslo čtyři.

1 Metropolitní opera v New Yorku. Historie a současnost

1.1 Období 1883 – 1966. Původní budova Metropolitní opery¹

Metropolitní opera (dále Met) v New Yorku se řadí mezi nejprestižnější a nejvlivnější operní scény světa. Je magnetem pro světové pěvce, dirigenty a skladatele.²

Operní historie ve Spojených státech amerických se píše od třicátých let 18. století, kdy byla na americké půdě poprvé provedena opera. V Novém světě se opery nejprve hrály v prostorách, které připomínaly větší dřevěné stodoly. Průlom nastal 30. dubna 1750, kdy se v New Yorku konalo velmi úspěšné představení Pepuschovy *The Beggar's Opera* (*Žebrácké opery*)³. Nadšení obecnstva podnítilo vznik prvního opravdového divadla. Otevřela ho v roce 1753 ballad opera *Danon a Philis*.

Významná operní éra v New Yorku je spojena se jmény Manuel García a Lorenzo da Ponte.⁴ Tito pánové se zasloužili o první budovu určenou pouze pro provozování opery. *Italian Opera House* byla otevřena 18. listopadu 1833 představením Rossiniho *La gazza ladra* (*Straky zlodějky*). Sláva tohoto operního domu ovšem trvala

¹ Foto původní budovy Metropolitní opery Srov. Příloha A

² Pokud není uvedeno jinak, vychází následující kapitola z těchto zdrojů:

1) BRÁZA, Aleš. Světová operní divadla: Metropolitní opera New York (1) a (2). *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 10. 9. 2011 [cit. 2018-03-11]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/svetova-operni-divadla-metropolitni-opera-new-york-1>

2) BRABEC, Zbyněk. Světová operní divadla: XII. Metropolitní opera v New Yorku. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2006, **59**(12), 34-35. ISSN 0018-6996.

3) BURIAN, Karel Vladimír. *Světová operní divadla*. Praha: Editio supraphon, 1973, s. 186-190

4) KOLODIN, Irving, Francis D. PERKINS, Susan Thiemann SOMMER a Zdravko BLAŽEKOVÍČ. New York: 4. Opera and musical theatre. *Grove Music Online: Oxford Music Online* [online]. Oxford University Press [cit 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000019843?product=grovemusic#omo-9781561592630-e-0000019843-div1-0000019843.4>

5) KOLODIN, Irving. *The Metropolitan opera: 1883-1966: a candid history*. Fourth edition. New York: Alfred A. Knopf, 1968.

6) VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865>

³ V textu práce jsou uváděny originální názvy oper. Český překlad názvů oper zařazených do přenosů *Met: Live in HD* se vyskytuje v příloze (Srov. Příloha D). Ostatní uvedené opery jsou opatřeny českým překladem ve vlastním textu práce.

⁴ Manuel García byl slavným tenoristou, prvním Almazivou v *Il barbiere di Siviglia* (*Lazebníku sevillském*). Lorenzo da Ponte, slavný Mozartův libretista, působil ve Spojených státech amerických v letech 1826 – 1837 jako profesor italštiny na kolumbijské univerzitě.

pouhé dva roky. V roce 1835 totiž budova shořela. Ale opera v New Yorku našla již v roce 1847 nový domov v *The Astor Place Opera House*, který zahájil svůj provoz lyrickou operou *Ernani* Giuseppe Verdiho. Tato moderně vybavená divadelní budova, jejíž divadelní sál měl kapacitu 1800 diváků, byla ve své umělecké činnosti velmi aktivní.

V roce 1854 si začala v americkém operním světě budovat důležité postavení *Academy of Music*. Zahájila svoji činnost Belliniho operou *Norma* a až do konce století si udržela status respektované operní instituce a významného konkurenta Met.⁵

Met byla slavnostně otevřena 22. října 1883 a postupem času se stala nejvýznamnějším operním domem.⁶ Budovu navrhl americký architekt Josiah Cleaveland Cady v industriálním vzhledu, pro něj si vysloužila přezdívku „*The Yellow Brick Brewery*“⁷ Zahajovacím představením Gounodova *Fausta* se začal psát neuvěřitelně pestrý příběh opery dnes světového renomé.

Prvním ředitelem opery se stal Henry Eugen Abbey, který stál v New Yorku v sedmdesátých a osmdesátých letech u vzniku malých divadel. Již od počátku byl provoz Met financován konsorciem milionářů, díky jejichž darům si Met mohla dovolit vyplácet vysoké honoráře špičkovým umělcům. Jelikož Abbey špatně finančně hospodařil, byl po roce působení ve funkci nahrazen německým intendantem, orchestrálním dirigentem a skladatelem Leopoldem Damroschem. Ten ale zastával pozici ředitele a dirigenta pouhý rok. Po jeho neočekávané smrti nastoupil na Leopoldovo místo jeho syn Walter. Od té doby se v Met začaly provozovat především německé opery. Díla německých skladatelů se zpívala v němčině, významně se na jejich provedení podíleli němečtí zpěváci a dirigenti. V koncepci Waltera Damrosche pokračoval dirigent a zároveň hudební ředitel Met Anton Seidl, jenž zde zaznamenal velký úspěch s uvedením mnoha oper Richarda Wagnera.

Do dění v Met zasáhl 27. srpna 1892 obrovský požár, který zničil interiér budovy. V následující sezoně probíhaly opravy, znovuotevření opery se konalo 27. listopadu 1893, opět uvedením Gounodova *Fausta*.

„Zlatý věk opery“ prožívá Met v období 1891 – 1903 pod vedením Maurice Graua. Jeho podnikání – umělecké i finanční – bylo velmi úspěšné. Operní dům

⁵ Prvním ředitelem *Academy of Music* byl Čech Maxmilián Mareček.

⁶ Tento rok je stejně důležitý pro hlavní operní scénu České republiky – *Národní divadlo* v Praze. *Národní divadlo* bylo po požáru v roce 1881 slavnostně otevřeno 18. listopadu 1883 Smetanovou operou *Libuše*. Tuto operu zkomponoval Bedřich Smetana právě k příležitosti tohoto znovuotevření.

⁷ Přeloženo z angličtiny: „Žlutý cihlový pivovar“

v tomto období pravidelně představoval publiku špičky mezi světovými operními zpěváky. Jako příklad ženských pěveckých hvězd lze uvést jména Lillian Nordica, Marcella Sembrich, Milka Ternina, Lilli Lehmann, Johana Gadski, Ema Eames, z mužů zazářili například Thomas Salignac, Jean de Reszke, Ernest Van Dyck, Giuseppe Campanari, Pol Plançon.

Met zaznamenává úspěchy také v době působení operního ředitele Heinricha Conrieda. Ten ji vedl v letech 1903-1908 a jeho zásluhou se na prknech Met objevily takové veličiny jako Enrico Caruso, Alessandro Bonci, Fjodor Ivanovič Šaljapin, Karel Burian, Geraldine Farrar, Olive Fremstad.

Na toto významné období bezprostředně navázal impresário Giulio Gatti-Casazza spolu s vynikajícím italským dirigentem Arturem Toscaninim. Giulio Gatti-Casazza již velmi úspěšně působil jako ředitel milánské *La Scaly* (1898 – 1908) a společně s Toscaninim měl zásadní podíl na rozkvětu Met, jejímž ředitelem se Gatti-Casazza stal v roce 1908. Nejprve spolupracoval s manažerem Andreasem Dippelem (1908-1910), roku 1910 se stal na dlouhých dvacet pět let jediným manažerem opery. Jeho působení na této pozici bylo nejdelším v historii Met. Pod vedením Gatti-Casazzy opera vzkvétala. Během sezony bylo uváděno rekordních čtyřicet – padesát titulů, stalo se běžným uvádět opery v originálních jazycích. Gatti-Casazza se zasloužil také o představení amerických operních novinek a baletů. Zvláštní pozornost věnoval scénické podobě jednotlivých operních titulů. Společně s Toscaninim⁸ napsali jednu z nejvýznamnějších kapitol historie tohoto operního domu. Gatti-Casazzova éra přivedla do Met proslulé pěvce – za všechny lze uvést Enrica Carusa, Emmu Destinovou, Karla Buriana, Grace Mooreovou, Benjamina Gigliho nebo Helen Traubelovou. Z dirigentských fenoménů jmenujme Gustava Mahlera (1908 – 1910), Afreda Hertze (1902 – 1915), Artura Bodanzky (1915 – 1939), Tullio Serafina (1924 – 1934) a zmiňovaného Artura Toscaniniho (1908 – 1915).⁹

Gustav Mahler formoval operní dění v Met v letech 1908 – 1910. V jeho době repertoáru dominovaly opery Richarda Wagnera a W. A. Mozarta. Sezonu zahájil 1. ledna 1908 operou *Tristan und Isolde*. Jako první provedl v Met Smetanovu operu

⁸ Arturo Toscanini působil v Met jako dirigent v letech 1908 – 1915. Za tuto poměrně krátkou dobu uvedl v Met několik premiér. Zasloužil se o mnohá první americká provedení oper evropských autorů. Byl velmi pečlivý, nezbytná pro něj byla dokonalá interpretace, byl tvrdý nejen k umělcům na jevišti, ale i sám k sobě.

⁹ V závorkách jsou uvedena období, v jakých zmiňovaní dirigenti v Met působili.

Prodaná nevěsta v pěveckém obsazení Ema Destinnová (Mařenka) – Karl Jörn (Jeník). Inscenace sklídila velký úspěch. Gustav Mahler se s Met rozloučil v březnu roku 1910.

Velká hospodářská krize třicátých let změnila finanční a díky tomu také umělecké podmínky provozu divadla. Nemožnost obsazování kvalitních pěvců a finanční nesnáze vedly v roce 1935 k odchodu Gatti-Casazziho z vedení Met. Tím se uzavřela jedna ze slavných ér tohoto světového operního domu.

V nepříznivém období po hospodářské krizi a v době druhé světové války se vedení opery ujal kanadský tenorista Edward Johnson. Neuspokojivou situaci v opeře dokázal patnáct let úspěšně sanovat a instituci držet. Johnson usiloval o „amerikanizaci“ opery a ve velké míře obsazoval americké pěvce. Vystupovali zde Nadine Conner, Helen Tauber, Dorothy Kirsten, Martha Lipton, Leonard Warren, Robert Merrill. Kmenovou sólistkou Met byla od roku 1939 celých sedmnáct let sopranistka Jarmila Novotná. Za dirigentským pultem stanuly osobnosti jako Bruno Walter, Sir Thomas Beecham nebo Edwin McArthur.

Nástupce Johnsona, legendární Rudolf Bing, započal svou manažérskou kariéru v Met v polovině dvacátého století. Jeho zkušenosti byly bohaté – v letech 1936 – 1949 byl generálním manažerem *Glyndebournské opery* a také stál u zrodu *Edinburského festivalu*, kde později působil jako umělecký ředitel (1947 – 1949). Roku 1950 se na dvacet dva let stala jeho působištěm americká Met. Jeho vedení bylo silné a jeho fantazie a důraz na scénický design byla pro scénu něčím novým. Pečoval také o moderní režii oper. Svěřil ji takovým osobnostem, jakými byli např. Otto Schenk, Peter Brook, Jean-Louis Barrault, Carl Ebert nebo Franco Zeffirelli.¹⁰

Výjimečný byl Bingův talent ve vyhledávání nových pěvců. Za jeho éry v Met debutovaly například Renata Tebaldi, Maria Callas, Antonietta Stella, Joan Sutherland, Lucia Popp, Carlo Bergonzi, Paul Plishka, Plácido Domingo, Luciano Pavarotti, Nicolai Ghiaurov. Dirigentský pult nově patřil hvězdám jako Karl Böhm, Herbert von Karajan, Leonard Bernstein, Thomas Schipherrs, Zubin Mehta, Dimitri Mitropoulos nebo Američan James Levine.

Bing také angažoval mnoho černošských pěvců a tanečníků. V roce 1955 na prknech Met poprvé vystoupila černošská zpěvačka Marian Andersonová, která zpívala Ulriku ve Verdiho *Un ballo in maschera*.

¹⁰ Právě inscenace Franca Zeffirelliho zůstávají dodnes pro diváky Met populární. Uznávaný režisér, známý nejen ze světa opery, ale také filmu a činohry vytvořil pro Met osm inscenací a jeho produkce se v Met hrají dodnes.

1.2 Období 1966 – současnost. Nová budova Metropolitní opery¹¹

Za Bingova vedení došlo k velké události v dějinách Met. „Stará“ budova ukončila svůj operní provoz a svou tradici a kulturní bohatství vdechla do prostoru nové budovy v Lincolnově centru. Stalo se tak v roce 1966. Rozloučení s původní budovou Met proběhlo v podobě čtyřhodinového koncertu 16. dubna 1966. Na něm účinkovalo jedenáct dirigentů a přes šedesát pěvců. Budova již nevyhovující modernímu opernímu provozu byla poté uzavřena a v roce 1967 stržena. Realizaci nové budovy provázelo zpočátku mnoho komplikací. Na hrozivou finanční situaci vzpomíná Rudolf Bing takto:

„Když dnes sedím v kanceláři dostavěného divadla, které přišlo na víc než 50 milionů dolarů, a zalétnu myšlenkami do minulosti, připadá mi už tak vzdálené to hrozné zděšení, které se nás všech zmocnilo, když nám konstrukční podnikatelství oznámilo, že realizace Harrisonových návrhů bude stát 29 milionů dolarů. Kdekdo pak na nás naléhal, abychom snížili výdaje ve všech položkách. Ale já byl rozhodně proti tomu. Bylo by nedůstojné Spojených států, namítal jsem, aby si postavily operní divadlo, které by ve srovnání s divadly evropskými vypadalo nemoderně a levně.“¹²

Výstavba budovy však probíhala úspěšně a 16. září 1966 byla uvedením původní opery Samuela Barbera *Antony and Cleopatra* otevřena „nová“ Met sídlící na Manhattanu v *Lincoln Center for the Performing Arts* v areálu hostícím nejen budovu Met, ale také sídlo *New Yorské filharmonie* nebo *New York City Opera*.

Novou budovu Met navrhl známý architekt Wallace K. Harrison. Prosklené průčelí dodnes stále moderně působící stavby tvoří pět obrovských románských oblouků obložených travertinem. Právě průčelí upomíná na charakteristický prvek původní budovy. Foyer budovy tvoří po obou stranách dvě rozměrné, hudbou inspirované malby Marca Chagalla *Triumf hudby* a *Prameny hudby*. Prostory jeviště jsou koncipovány podobně jako ve staré budově, aby se mohla ponechat většina výprav oper v původní podobě. Čtyřpatrové hlediště pojme až čtyři tisíce diváků. Akustika je zde vynikající. Speciální akustické úpravy zahrnují stěny obložené mahagonovými deskami a podložené lištami, také posazení lóží a jejich mírné svažování k parketu. Nová budova

¹¹ Foto současné budovy Metropolitní opery Srov. Příloha B

¹² VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/_zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865

má zcela vyhovující zázemí, tím se právě původní budova pochlubit nemohla. „Stará“ Met byla považována za nevzhlednou, ovšem její vnitřní prostory byly nádherné. Unikátní hlediště ve tvaru hluboké podkovy bylo považováno za světovou raritu.

Nástupcem Rudolfa Binga se měl stát Göran Gentele. Pár týdnů po svém jmenování však tragicky zemřel při autonehodě. V roce 1972 tak vedení Met převzal impresário Schuyler Chapin. V letech 1975 – 1985 byl ve vedení manažer a právník Anthony Bliss. Ke změnám, které inicioval, patřilo rozšíření divadelní sezony a reorganizace financování. Poté se stal na pět let generálním ředitelem režisér John Dexter. V té době procházela Met několika reorganizacemi, které vedly zejména k postupnému oddělování manažerské a umělecké funkce.

Osobností, která od 70. let dvacátého století formovala uměleckou stránku Met, byl James Levine. Tento uznávaný americký dirigent debutoval v Met v roce 1971 a dva roky poté tam byl jmenován šéfdirigentem orchestru. V roce 1975 se stal hudebním ředitelem Met, v roce 1986 byl jmenován jejím ředitelem uměleckým. Levine uvedl v Met řadu premiér, dodnes úspěšný je jeho projekt *Lindemann Young artist Development Program*, který se věnuje novým talentům. Operní úroveň Met byla jeho zásluhou na vynikající úrovni. V roce 2016 z pozice uměleckého ředitele a dirigenta odešel.

Roku 1990 stanul na šestnáct let ve vedení opery americký operní manažer Joseph Volpe. Za jeho působení Met uvedla čtyři světové premiéry, dvacet dva Met premiér a čtyřicet sedm nových produkcí. Volpe zavedl v sezoně 1995/1996 novou technologickou inovaci *Met titles*: Na zadní stranu sedadel nechal nainstalovat malé obrazovky, které mohli posluchači během představení využívat.¹³

Na počátku 21. století se Met ocitla v nepříznivé finanční situaci. Po teroristických útocích 11. září 2001 se totiž stala jedním z možných terčů dalších útoků. Tento fakt měl za následek znatelný pokles prodeje vstupenek. V srpnu, roku 2006 byl do funkce generálního ředitele Met jmenován Peter Gelb, jehož hlavním úkolem bylo nastalou situaci zvrátit. Gelb udělal několik strategických změn. V dramaturgii se týkaly zejména významného zvýšení počtu nových produkcí, nově představil satelitní rozhlasový kanál *Metropolitan Opera Radio*. Stěžejním projektem se ale stala realizace

¹³ WAKIN, Daniel J. Joseph Volpe Bids the Met a Most Operatic Adieu. *The New York Times*[online]. APRIL 30, 2006 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2006/04/30/arts/music/joseph-volpe-bids-the-met-a-most-operatic-adieu.html>

ambiciózní myšlenky *Met: Live in HD*¹⁴ – přenášení přímých přenosů do kin po celém světě.

V dnešní době se Met stále těší skvělému renomé, je proslulá pro svou koncentraci vynikajících pěvců. Po hudební stránce jsou operní produkce Met v celosvětovém měřítku na špičkové úrovni nejen díky vynikajícím pěvcům a hudebníkům, ale i inscenačním stylem zdůrazňujícím klasickou režii a scénografii.

Kromě Met je současnou významnou operní scénou *New York City Opera Company*. Byla otevřena 21. února 1943 Pucciniho operou *Tosca*. Pro nízké ceny vstupného a uvádění oper v angličtině je mezi diváky velmi oblíbená. Hraje také mimo New York a spolupracuje s předními pěvci. Repertoár opery je neobyčejně široký, uvádí také operety, barokní opery a nevyhýbá se ani současným novinkám.

Za připomenutí stojí ještě jedna newyorská operní společnost. V roce 1906 zahájila provoz *Manhattan Opera Company* sídlící v *Manhattan Opera House*. Založil ji velmi schopný impresáριο Oscar Hammerstein. Vznikla jako bezprostřední reakce na tehdejší dramaturgii Met. Uváděla standardní italský operní repertoár stejně jako současné kusy a také americké premiéry původních evropských oper. Angažovala vynikající pěvce, kteří pro Met představovali vážnou konkurenci. Svou činnost ukončila v roce 1910, kdy Hammerstein prodal své zájmy Met a slíbil, že na příštích deset let operu nebude produkovat. Od této chvíle tak zůstává výsadní postavení Metropolitní opeře.

Historie Met se píše sice jen sto třicet pět let, což je v porovnání s některými evropskými domy velmi nízké číslo, přesto ji můžeme považovat za bohatou. Na jevišti tohoto chrámu klasické hudby stanula řada významných pěvců, režisérů a dirigentů své doby. Stěžejní érou Met bylo období, ve kterém ji řídil Rudolf Bing, vynikající manažer, pod jehož rukama opera vzkvétala, a to nesporně i díky výstavbě nové budovy v Lincolnově centru.

Dějiny Met neblaze ovlivnily dvě krize – tzv. velká hospodářská ve třicátých letech dvacátého století a krize následující po teroristických útocích na veřejné budovy v USA v září 2001. Obě dostaly Met do nemalých potíží, které se však jejímu managementu podařilo překonat.

¹⁴ *Met: Live in HD* je zkratka pro americký název projektu *Metropolitan Opera: Live in High Definition*. Pro účely této práce jsem zvolila zkratku projektu v podobě *Met: Live in HD*. Označení názvu projektu nemá jednotnou formu. Vyskytují se další podoby jako *The Met: Live in HD*, *MET: Live in HD*; *Live in HD*, *MET in HD*.

Období od roku 2006 je v Met spojeno se jménem ředitele Petera Gelba. Jeho aktivity, jako například projekt *Met: Live in HD* a stanice *Metropolitan Opera Radio*, zaměřené na dosažení co největší finanční nezávislosti instituce přinášejí umělecké zážitky do míst, o kterých nikdo dříve nepřemýšlel, a otevírají dveře do Met i publiku, které by na ně z nejruznějších důvodů zřejmě nikdy nedosáhlo.

2 Operní zaměření Metropolitní opery. Tradicionalita / modernismus?

Met je jednou z největších operních scén světa. Proslula koncentrací špičkových umělců, kvalitou hudebního nastudování a skvělým orchestrem vybudovaným dirigentem Jamesem Levinem. Její produkce si kontinuálně zachovávají vysokou úroveň. Repertoárově se Met snaží obsáhnout všechna historická období, v každé sezoně uvede až třicet různých operních děl, dramaturgie ale zřetelně preferuje romantismus. Opera klasicismu je zastoupena především díly Wolfganga Amadea Mozarta, ovšem uvádění těchto oper není v Met příliš časté. Porovnáme-li úroveň provedení mozartovských oper s evropskými produkcemi, nevyjdou inscenace Met ze srovnání příznivě.¹⁵

„Opery zde mívají realistickou scénu a režii. Což jsou atributy pro konzervativní obraz tohoto divadla typické. I když ne samozřejmě výhradní. Je to příjemné. Uprostřed všech současných kontroverzních, a někdy i šokujících režisérských snah vykládat opery jinak, nově, nápaditě, moderně.“¹⁶

V souvislosti s touto problematikou bývá Met často kritizována. Mnozí odborníci negativně hodnotí pojetí nazývané americkým operním divadlem. Zaměření na klasickou režii a scénografii bylo totiž dlouhou dobu v USA považováno za výlučně správné a diváky vyžadované. Současný generální manažer Met Peter Gelb na tuto skutečnost reagoval vyjádřením, že se po celou dobu svého působení v Met snaží, aby „staré“ inscenace oper získávaly novou podobu. Jeho vizí je přibližovat produkce oper Met modernímu pojetí podle evropského vzoru, a což by ve výsledku znamenalo, že se v tomto ohledu jím řízená instituce stane evropským operním domům plnohodnotnou konkurencí. Odborníci ovšem kritizují i „nové“ inscenace Met, takže se zdá, že přes evidentní snahu amerického operního domu spojenou s angažováním špičkových evropských výtvarníků a režisérů, je cesta a k tomuto cíli ještě dlouhá.

Nicméně americké operní publikum má klasické inscenace v oblibě a Met je institucí závislou na návštěvnosti. Tato fakta znamenají, že i renomování novátorští

¹⁵ MÍKA, Robert. Met má 130 let. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 20. 10. 2013 [cit. 2018-04-06]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/met-ma-130-let/>

¹⁶ VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865>

evropští režiséři angažovaní v Met jsou tlačeni ke klasičtější podobě inscenací. Strach z poklesu návštěvnosti a z komerčního neúspěchu pak přirozeně nevede ke změně, ale naopak snahy o progresi zpomaluje.¹⁷

„Změny ve struktuře publika, ale především změna vnímání opery jako žánru, kdy divák vyžaduje na jevišti hereckou akci a v opeře hledá nejen krásu hudby a zpěvu, ale také divadelní ztvárnění a výklad příběhu, vedly k tomu, že evropské operní domy se dostaly ve scénografii a režii do popředí a jsou nyní hybnou silou moderního inscenačního pojetí opery ve světě. Mnichov, Paříž ale třeba i Barcelona často svými inscenacemi Metropolitní operu v očích mnoha fanoušků zastihují. Změny v pojetí operních inscenačních postupů se v Met zkrátka dějí jen velmi opatrně a Met se jen malými krůčky přibližuje modernímu pojetí operního divadla.“¹⁸

Shrneme-li základní fakta, vychází nám, že na jedné straně jsou operní inscenace Met známé pro svou klasickou režii i scénografii, na straně druhé jsou právě pro tyto atributy často terčem kritiky. Nové inscenace oper v Met zkrátka stále nedosahují podoby evropských produkcí, a i přes snahy o jejich modernější inscenační podobu se nedaří situaci změnit. Strach z poklesu návštěvníků a z komerčního neúspěchu naopak vede Met k fixování tohoto stavu a k zachovávání jistého konzervatismu. Proto ani angažování renomovaných evropských režisérů Met ke kýženému cíli žádoucí rychlostí neposouvá.

¹⁷ BRÁZA, Aleš. Peter Gelb o problémech s Ringem, ale i o dalších plánech Met. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 20. 10. 2013 [cit. 2018-04-06]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/petr-gelb-o-problemech-s-ringem-ale-i-o-dalsich-planech-met/>

¹⁸ BRÁZA, Aleš. Světová operní divadla: Metropolitní opera New York (2). *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 11. 09. 2011 [cit. 2018-04-06]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/svetova-operni-divadla-metropolitni-opera-new-york-2/>

3 Projekt *Met: Live in HD*

3.1 Historie přenosů oper z Metropolitní opery¹⁹

Realizace prvního přímého přenosu z Met v rámci projektu *Met: Live in HD*, se uskutečnila v roce 2006. Do padesáti šesti kin USA a Kanady se 30. prosince 2006 vysílala opera *Die Zauberflöte* W. A. Mozarta.

Tento projekt je kombinací špičkového operního umění s nejmodernějšími technologiemi. Snaží se zpřístupnit operní umění širšímu publiku a zároveň činit přenosy atraktivní a lákovou společenskou událostí. Přitom je zachováván divácký komfort – pohodlné prostředí kina. Přestože myšlenka projektu *Met: Live in HD* byla přelomovou ambicí Petera Gelba, nové technologie byly Met vlastní již v počátcích její existence. Přenosy různých podob z Met zaznamenáváme již na začátku 20. století.

Rozhlasové vysílání

V roce 1910 se podařilo americkému fyzikovi a vynálezci Lee De Forestovi zachytit druhé a třetí jednání Pucciniho *Toscy*. Rozhlasový signál přímo z Met byl údajně zachycen ve městě Newark ve státě New Jersey. Město New York je od Newarku vzdálené desítky kilometrů.

Rozhlasové přenosy z Met se konají pravidelně od roku 1931. Prvním přenášeným operním titulem byla Humperdinckova opera *Hänsel und Gretel* 25. prosince 1931 tak toto vysílání slavnostně zahájilo rozhlasovou sérii sobotních matinée²⁰ z Met, která pokračuje dodnes. Je to nejdéle trvající kulturní projekt s nepřetržitou dobou působení ve Spojených státech. V dnešní době je do vysílání zapojeno tři sta rozhlasových stanic ve Spojených státech a dalších čtyřiceti zemí

¹⁹ Pokud není uvedeno jinak, vychází následující kapitola z těchto zdrojů:

1) VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865>

2) ŠLAJER, Václav Tom. Rozhlasové přenosy z Met oslaví osmdesátiny. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 22. 7. 2011 [cit. 2018-03-11]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/rozhlasove-prenosy-z-met-oslavi-osmdesatiny/>

3) The Metropolitan Opera Archives: Metopera database. The Metropolitan Opera: Discover-Archives. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://archives.metoperafamily.org/archives/frame.htm>

4) The Metropolitan Opera.: Season-Television. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.metopera.org/Season/Television/>

²⁰ *Matinée* je společenská událost, představení, konající se speciálně odpoledne. V tomto případě se jedná o sobotní odpolední operní představení.

světa.²¹ Každoročně je rozhlasovým vysíláním přenášeno dvacet dva operních představení.

Opery nebyly zpočátku vysílány celé, ale například jedno nebo dvě dějství, a nebyla to vždy nutně sobotní představení. Přenášení sobotních koncertů se stalo standardem až v roce 1940. Jedním z důvodů pro vznik rozhlasového vysílání oper z Met byla finanční situace té doby. Díky technologickým pokrokům se neustále vylepšovala kvalita signálu. Od padesátých let minulého století byl signál přenášen pomocí telefonní linky, od roku 1973 tuto funkci zastávala stereofonie.²² S nástupem přenosů přes satelit došlo k významnému zkvalitnění signálu a přenášení po celém světě.

S nástupem televizního vysílání začalo rozhlasové vysílání ztrácet své výsadní postavení a pozbývalo na významu. Vedení Met na to zareagovalo z dnešního pohledu velmi prozíravě. V roce 1960 založilo svoji nezávislou společnost *Metropolitan Opera Radio Network*. Tato společnost dodnes vysílá přímé přenosy sobotních matiné z Met v rámci rozhlasové série *Toll Brothers–Metropolitan Opera Radio Network Broadcast*.²³ O rozhlasovém vysílání z Met mluví pracovnice divadla Lee Allen Wheem takto:

*„Co nás drží ve vysílání, je jeho nepřerušenosť. Každou sobotu po pět měsíců v roce máme přímý přenos. Skutečnosť, že jde o živý přímý přenos, ale myslím je hodně důležitá. Podstatné je, že se držíme i za podmínek nikoli ideálních, protože nabídek a možností je ve světě médií rozhodně více než kdysi. Existuje mnoho fotografií ze 40. let, a máme je v archivu, jak lidé sedí doma kolem rozhlasového přijímače a poslouchají přenos z Met.“*²⁴

Eurorádio se k vysílání sobotních matiné z Met připojilo v roce 1990 a dodnes je přenáší. První vysílanou operou na tomto rozhlasovém kanálu byla 8. prosince 1990 Verdiho *La Traviata*. Jednou ze šesti evropských zemí, kam americký signál tehdy směřoval, bylo i Československo.

²¹ Kromě evropských zemí se k vysílání připojilo Jižní Amerika, Kanada, Mexiko, Japonsko, Čína, Austrálie a Nový Zéland.

²² Stereofonie, zkráceně stereo je vícekanálový záznam, přenos a reprodukce zvuku, která v posluchačích vyvolává prostorový dojem.

²³ Přehled vysílaných oper v rámci této série dostupný z: <https://www.metopera.org/calendar#/on-radio?year=2018&month=3>

²⁴ VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865>

Televizní vysílání

První televizní vysílání z Met se uskutečnilo v roce 1948. *American Broadcasting Company* (ABC), soukromá americká televizní síť, vysílala 29. listopadu 1948 operu *Otello* Giuseppe Verdiho. Toto datum se nesmazatelnou stopou zapsalo do dějin televizního vysílání z Met. Dalším mezníkem v televizním vysílání z Met se stal rok 1977. Tehdy byla v rámci série *Live from The Met* poprvé přenášena opera do veřejného televizního vysílání živě. Operním titulem, který tuto televizní sérii otevřel, byla *La bohème* s Lucianem Pavarottim a Renatou Scotto v hlavních rolích.

Prvním představením vysílaným současně do televize i do rádia byl galakonzert *Metropolitan Opera Jamboree* 6. dubna 1953. Program koncertu tvořily především árie a dueta z oper. První část koncertu vysílala rádiová a televizní síť ABC a vybrané členské televizní stanice, druhou půlku koncertu již vysílalo pouze rádio. V rámci projektu *Live from The Met* je v dnešní době také možné zhlédnout opery přenášené do kin prostřednictvím *Met: Live in HD*. Na záznamy těchto oper si však v televizním vysílání musí diváci pár měsíců počkat.

Již od prvopočátků své existence se Met snaží sledovat vývoj technologií a co nejlépe ho využívat ku prospěchu svému i milovníků klasické hudby. Za první historický přenos operního představení vně divadelní budovy považujeme Pucciniho *Toscu* v roce 1910. Tímto okamžikem se začala psát bohatá historie rozhlasových a televizních přenosů z newyorského operního svatostánku. Od roku 1931 se k posluchačům dostává pravidelné rozhlasové vysílání sobotních matiné, stále aktuální je také vysílání televizní odstartované roku 1948.

3.2 *Met Opera on Demand* a další technologické inovace

Metropolitní opery

*Met Opera on Demand*²⁵ je jednou z dalších technologických inovací Met určených příznivcům operního umění. Jedná se o online streaming²⁶ katalog obsahující více než šest set padesát archivních operních představení Met. Z nich si posluchač může jakékoli vybrat a rozhodnout si tak, kdy a kde danou inscenaci zhlédne. Katalog nabízí také možnost streamování vybraných oper z projektu *Met: Live in HD* a opery vysílané jako televizní přímé přenosy v letech 1977 – 2003. To vše ve standardním rozlišení. Zájemci mohou využít i rozhlasové vysílání, tj. audio operních představení od roku 1935.

Aplikace *Met opera on Demand* je v současné době uživatelům k dispozici na mnoha zařízeních a platformách. Zpočátku ji mohli využívat pouze majitelé iPadů s operačním systémem iOS (iPhone OS), v roce 2015 Met nabídku rozšířila a nyní je aplikace plná operního umění kompatibilní i s mobilními telefony (Android, iPhone). Pro tablety (iPad a Android) a počítače je určen komfortní přístup přímo z oficiálních stránek. *Met opera on Demand* je také k dispozici na Samsung Smart TV, Apple TV a na videokanálu Roku. Katalog *Met opera on Demand* mohou využívat lidé kdekoli na světě. Poskytuje neomezený přístup ke všem dostupným službám této aplikace. Užívání aplikace je zpoplatněno, ale zájemcům je zdarma k dispozici sedmidenní zkušební verze.²⁷

Vedle služby *Met Opera on Demand* představil Peter Gelb v září 2006 nový distribuční kanál *Metropolitan Opera Radio* jako jednu ze stanic amerického satelitního rádia *Sirius XM* (dříve *Sirius Satellite Radio*). Na této stanici s nepřetržitým provozem lze poslouchat až tři živá operní představení týdně, stejně jako záznamy oper z rozsáhlého archivu Met. Pokud právě není vysílán operní program, nabízí *Metropolitan Opera Radio* vybrané árie, písně a oratoria v podání významných interpretů.²⁸ Poslech operních představení z Met je možný také v rámci projektu *Listen*

²⁵ Z anglického překladu: *Met opera na požádání*.

²⁶ Streamování je digitální technologie. Jedná se o tok dat jako audiovizuální materiál, audio vysílání, film nebo živé video přenášené hladce a nepřetržitě mezi zdrojem a koncovým uživatelem.

²⁷ The Metropolitan Opera.: *Season-On Demand*. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.metopera.org/Season/On-Demand/Learn-More/>

²⁸ Met Opera Radio. Sirius XM. [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.siriusxm.com/metropolitanopera>

Live Audio performances.²⁹ Tato služba umožňuje jednou týdně vyslechnout vybraný přímý přenos na oficiálních webových stránkách Met. Mezi další poslechové nabídky Met patří zmiňované rozhlasové přenosy sobotních matiné v současné době podporované stavební firmou *Toll Brothers*, která také figuruje v názvu této rozhlasové série: *Toll Brothers-Met Opera Radio Network Broadcast*. Veřejné televizní vysílání z Metropolitní opery zajišťuje projekt *Live from The Met*, který se těší zájmu publika již od roku 1977.³⁰

Met opera on demand je jednou z nejnovějších technologických inovací Met, která reaguje na aktuální možnosti současného virtuálního světa. Jedná se o streaming aplikaci, přístupnou na mnoha platformách a zařízeních, na nichž nabízí svým uživatelům obrovské množství archivních operních představení v podobě audio i audiovizuální.

²⁹ Přehled vysílaných oper v rámci tohoto projektu dostupný z: <https://www.metopera.org/calendar#/on-radio?year=2018&month=3>

³⁰ The Metropolitan Opera.: Season. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://www.metopera.org/>

3.3 Vznik projektu *Met: Live in HD*

Projekt *Met: Live in HD* – přímé přenosy operních představení v *High definition* (HD), tedy v té nejvyšší obrazové a zvukové kvalitě, představila Met na podzim roku 2006.

Met v té době procházela ekonomickou krizí. Po teroristických útocích v září roku 2001 padl stín také ní. Jako možný terč dalších útoků zaznamenala prudký pokles prodeje vstupenek. Ten klesl mezi roky 2000 – 2006 o 15 %. Nově jmenovaný generální ředitel musel hledat cestu z této tíživé situace a měl za úkol pokusit se ji zvrátit.³¹ Gelb zvolil cestu strategických inovací, které se týkaly změn v několika oblastech. Jeho cílem bylo oslovit nové diváky. Jedna ze změn se týkala proměny dramaturgie operních sezon. Vedle běžně uváděných operních děl se ocitla na repertoáru také moderní i méně uváděné kusy. Gelb začal ve spolupráci s nejimaginativnějšími režiséry té doby zvyšovat počet nových produkcí. Mezi jeho další iniciativy patřilo finanční zpřístupnění cen pro diváky nebo otevření galerie Arnolda a Marie Schwartzových v jižním foyer budovy Met (galerie představuje práci současných špičkových umělců). Gelb podpořil atraktivnost Met pro veřejnost také nabídkou návštěvy tzv. „*Open Dress Rehearsal*“, tedy kostýmových zkoušek. Ke snahám o zpřístupnění opery širšímu publiku a získání nového publika výrazně přispěla realizace projektu *Met: Live in HD*.³²

Inspirací pro vznik projektu byla pro Petera Gelba zkušenost z jeho předchozího zaměstnání: V letech 1996 – 2006 byl prezidentem americké nahrávací společnosti *Sony Classical Records* a jeden z marketingových kolegů ho upozornil na okolnosti vydání alba *Reality* Davida Bowieho v roce 2003. Bowie tehdy v rámci uvedení desky na trh uspořádal v *Riversides Studios* v Londýně koncert pro čtyři sta padesát lidí. Koncert se živě přenášel do osmdesáti osmi kin ve dvaceti šesti zemích světa. Gelba nápad oslovil a myšlenka uplatnění podobného modelu ve světě opery byla na světě. Dá se tedy říci, že prototyp tohoto projektu vznikl v populární hudbě.³³

³¹ VIKTOROVÁ, Kateřina. Rozhovor s Martinem Cikánkem, šéfem projektu přenosů Metropolitan opera: Live in HD pro střední a východní Evropu. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(12), s. 20-21. ISSN 0018-6996.

³² Our story. The Metropolitan opera [online]. 2015 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.metopera.org/About/The-Met/>

³³ CONRAD, Peter. Opera from New York in your home town? Easy. Just go to the pictures. *The Guardian* [online]. Sun 22 Apr 2007 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/music/2007/apr/22/classicalmusicandopera.features1>

„Když newyorská Metropolitní opera v prosinci 2006 spustila projekt *Metropolitan Opera: Live in HD*, ani samotní pořadatelé netušili, jak jejich experiment dopadne. Série šesti živých satelitních přenosů si vytkla za cíl zprostředkovat vybraná představení z newyorského operního svatostánku do kin v Severní Americe, Evropě a Japonsku. Technologicky i umělecky ojedinělý projekt měl obrovskou odezvu: beznadějně vyprodané kinosály a nadšené ohlasy v médiích dokázaly, jak atraktivní je spojení klasické operní formy s nejmodernější technikou. Vzniká tak totiž zcela nový umělecký tvar, v němž hraje důležitou roli nejen možnost zprostředkování vysokého umění nejširší veřejnosti, ale i divácký komfort.“³⁴

Rychle rozvíjející se projekt zajistil Met uznání a úspěch v umělecké sféře napříč světem. Deníkem *Los Angeles Times* byl dokonce označen za „novou uměleckou platformu“. Nový fenomén *Met: Live in HD*, významně přispěl k rozvoji technologie *High definition* a jejímu celosvětovému využití v kinech a divadlech. Za tyto zásluhy byla Metropolitní opera v roce 2009 oceněna prestižní cenou *Emmy Awards*.³⁵

Projekt *Met: Live in HD* manažera Petera Gelba je zhmotněním jeho snu poskytnout operní zážitek co největšímu počtu zájemců. Gelb projekt představil veřejnosti již v prvním roce svého působení v Met. Cílem *Met: Live in HD* je zmíněné zpřístupnění opery širšímu publiku spojené se získáváním nových finančních zdrojů cestou přenosu operních představení do kin technologiemi, jež zajišťují jeho vysokou zvukovou a obrazovou kvalitu.

³⁴ PROKOPOVÁ, Alena. Divadlo v přímém přenosu. *Alenčin blog*. [online]. 2011. [cit. 21. 2. 2018]. Dostupné z: <http://alenaprokopova.blogspot.cz/2011/06/divadlo-v-primem-prenosu.html>

³⁵ O Metropolitní opeře v New Yorku. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170626220030/http://www.metopera.cz/aboutmet.html>

3.4 Technologické faktory

Projekt *Met: Live in HD* je spojením moderních technologií a operního umění na špičkové úrovni. Prostřednictvím vyspělé techniky a ve spojení s atraktivitou místa, kterým kino bezpochyby je, se podařilo vytvořit unikátní projekt, který mj. přispěl ke zvýšení zájmu o operní umění.

Přenos operních představení z Met je realizován prostřednictvím satelitního signálu v HD rozlišení a 5.1 prostorovém zvuku. Aby mohla kina přijímat tento signál, musí být vybavena speciální technikou. Ta zahrnuje digitální HD satelitní komplet, jenž je připojený na audio a video systém kina. V průběhu operního představení je před Metropolitní operou umístěn přenosový vůz s příslušným technickým zázemím. V sále opery je nainstalováno množství kamer a mikrofonů, ty zachycují obraz a zvuk operního představení. V přenosovém voze je tento materiál přijímán a zpracováván do podoby, jež je poté přenášena pomocí satelitního signálu do satelitu a odtud přímo do příslušných kin. Pomocí satelitního přijímače (*receiver*) je satelitní signál přijímán a zpracováván. *Receiver* je nezbytným vybavením kin, která chtějí přenášet přímé přenosy z Met. Jeho funkcí je převádění vysokofrekvenčních signálů na obrazové (video) a zvukové (audio) signály. Satelitní signál je silný přibližně jako nit. Je tedy možné, že dojde k jeho přerušení či ztrátě. Může se tak stát vlivem špatných povětrnostních podmínek, jako jsou sněhové bouře nebo husté mraky. Ztrátu signálu způsobí například i nevhodné umístění kovových předmětů v blízkosti přenosu signálu.

High definition (HD), neboli vysoké rozlišení, určuje kvalitu obrazu. Využívá se u videoformátu a obrazových formátů a představuje vysoké obrazové rozlišení daleko přesahující kvalitu nosiče DVD. Kvalita obrazu je doplněna prostorovým zvukem (surround sound). Met využívá pro přenosy do kin koncept digitálního prostorového zvuku *5.1 surround sound*. Ten je založen na šíření zvuku v prostoru z jednoho směru do druhého nebo třetího rozměru. Kina ho používají pro docílení věrohodnějšího zvukového prostředí.

Samotný přenos je výsledkem pečlivé a náročné přípravy.³⁶ „*Na generálku se dávají do hlediště čtyři kamery, které nepřetržitě snímají jeviště. Režisérovi přenosu to dá přesnou představu, co vše se děje. Přenosy HD bývají většinou nové produkce. Na představení, které se pak po přípravě přenáší, je užito mezi 9 – 11 kamerami. Každá z nich má*

³⁶ O Metropolitní opeře v New Yorku. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170626220030/http://www.metopera.cz/aboutmet.html>

*samozřejmě už ve scénáři přesně předepsáno, co během celého přenosu sleduje. A pečlivě se vše ve dnech předcházejících přenosu zkouší. Všechno je napsáno a přesně připraveno, všechno se v pracovních záznamech posuzuje. Včetně výrazu tváře. Dobře víte, že zpěváci, když zpívají, tak se tváří všelijak. A včetně rozhovorů, které vypadají tak bezprostředně. V sobotu se to pak jede všechno definitivně naživo.*³⁷

Kromě přímého přenosu operního představení je návštěvníkovi kina nabízen také pohled do hlediště na přicházející diváky, orchestr a dirigenta. V rámci třicetiminutové přestávky nabízí kamera exkurzi do zákulisí a pohled na přestavbu scény. Divák má také možnost vyslechnout rozhovory s protagonisty hlavních rolí nebo například s vedoucím sboru, režisérem a podobně. Tyto rozhovory probíhají v originálním anglickém znění bez anglických titulků. Není během nich možné nabídnout jejich překlad, jelikož u přímých přenosů není předem znám obsah těchto interview. Přímé přenosy začínají v New Yorku kolem 14. hodiny. V České republice je začátek představení vzhledem k časovému posunu stanoven na 18. 45 hodin.

Vedle přímých přenosů mohou kina v České republice využívat také záznamy představení z Met. Kina, která chtějí tyto záznamy uvádět, musí být digitalizovaná³⁸ a musí být vybavena technickým zařízením zajišťujícím možnost přehrání DCP nosiče³⁹ v HD rozlišení a 5.1 surround zvuku. Jakmile kino obdrží DCP nosič s KDM kódem,⁴⁰ je možné záznam přehrát. Bez tohoto kódu není projekce možná, protože kód zajišťuje přístup k obsahu nosiče. Čas začátku operního představení je v případě záznamů přirozeně variabilní a kino si ho zvolí dle vlastních potřeb. Na rozdíl od přímých přenosů je u záznamů překlad přestávkových rozhovorů již k dispozici.⁴¹

Důležitou součástí přímých přenosů jsou titulky. Anglickými titulky je v obraze doplněno každé přenášené operní představení z Met. Společnost *Aerofilms*,⁴² která je

³⁷ VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865>

³⁸ Digitalizace znamená nahrazení 35 mm filmových projektorů digitální technologií a zároveň změnu zavedených způsobů distribuce. Jedná se o zdokonalení projekční a audio techniky, která umožňuje 3D zvukový systém, kvalitnější a jasnější rozlišení barev.

³⁹ DCP nosič (Digital Cinema Package) je nosič obsahující soubor informací (obraz, zvuk, titulky), které se přehrávají na daném kinoserveru.

⁴⁰ KDM (Key Delivery Message) je specifický kód určen pro konkrétní kinoserver, pro konkrétní parametry projekce (čas, místo, projekce atd.)

⁴¹ O Metropolitní opeře v New Yorku. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170626220030/http://www.metopera.cz/aboutmet.html>

⁴² Společnost *Aerofilms* je česká filmová distribuční společnost. Zaměřuje se zvláště na hodnotné a atraktivní hrané i dokumentární filmy. Kromě filmové produkce se zabývá i distribucí projektu přímých přenosů (i záznamů) včetně *Met: Live in HD*.

distributorem přenosů z Met v ČR, tedy obdrží od Met před přímým přenosem konkrétního operního představení anglickou verzí těchto titulků. V tomto okamžiku je musí nechat přeložit. Překladatel samozřejmě vychází i z české verze originálního libreta opery. Titulky jsou zkrácenou verzí libreta a jejich funkce je pouze informativní. Jejich rozsah v obraze totiž nemůže přesáhnout určitou délku, je nutné zachovat maximální počet třicet čtyři úhozů na jeden řádek.

České titulky tedy nejsou součástí satelitního signálu (netvoří součást obrazu). Jsou dodávány externě do konkrétních kin, kde přímý přenos probíhá. Vlastní projekce titulků je zajištěna speciálním titulkovacím softwarem, v němž jsou české titulky nahrány. Pomocí dataprojektoru jsou promítány v prostoru pod hlavním projekčním plátnem (tzv. podplátno). Práci s českými titulky během přenosu zajišťuje tzv. klikač, který sedí v kabině kina. Sleduje anglické titulky v obraze a ručně podle nich posouvá ty české.

Kina, která participují v projektu *Met: Live in HD*, také zajišťují pro návštěvníky tištěné programy operních představení. Diváci tedy při každém přímém operním přenosu i záznamu obdrží informace o ději opery, o pěveckém a hudebním obsazení inscenace.⁴³

Spojením operních představení s novými technologiemi potřebnými k jejich přenosu vznikla nová forma umění, světu se představil nový unikátní projekt. Přenos z Met do celého světa je sice určen pro promítání v kinech, ta ale musí splňovat určité, nikoli marginální podmínky. Například je nezbytné, aby kino disponovalo digitálním HD satelitním kompletem a přijímačem (receiver), bez něhož nemůže přijímat signál, na kterém je operní představení přenášeno.

Divákům nabízí *Met: Live in HD* rámec představení mnoho dalších záběrů, např. pohled do zákulisí či v přestávkách rozhovory s protagonisty. V té souvislosti musí kina v České republice řešit problém s českými titulky. Ty jsou do kin dodávány externě překladatelem a v průběhu přenosu se promítají na tzv. podplátno. Mimo přímých přenosů mohou česká kina využívat také nabídku záznamů oper z Met.

⁴³ O Metropolitní opeře v New Yorku. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170626220030/http://www.metopera.cz/aboutmet.html>

3.5 Přenosy z Metropolitní opery do České republiky

Projekt *Met: Live in HD*, odstartoval v České republice v sezoně 2007/2008. Česká republika byla první zemí střední a východní Evropy, která se k vysílání oper v HD rozlišení připojila. Prvním operním titulem, který mohli čeští diváci zhlédnout, byla *Roméo et Juliette* Charlese Gounoda. Přenos vysílalo kino Aero v Praze na Žižkově 15. prosince 2007. V České republice jsou počátky projektu *Met: Live in HD* spojeny se jménem manažera Martina Cikánka, mimo jiné absolventa prestižní stáže pro manažery v kultuře Arts Management Fellowship John F. Kennedyho ve Washingtonu, D.C. V době pobytu v USA se Cikánek zúčastnil pařížské konference v rámci *European Opera Days*,⁴⁴ kde Peter Gelb zrovna představoval *Met: Live in HD*. Cikánek vyjádřil zájem o realizaci projektu v České republice a jednání začala.

*„Po návratu do Čech jsem oslovil několik kin. Zájem participovat na projektu byl. A proč právě Aero? Aero je z dramaturgického hlediska velmi progresivní kino. Záhy se také ukázalo, že tamní tým je velice flexibilní, a bude tedy ten správný pro celou realizaci. Jeho členové byli otevření, a i když se v těchto uměleckých operních vodách dosud nikdy nepohybovali, nebáli se riskovat.“*⁴⁵

Postupem času tento projekt Met v České republice (dále jen ČR) expandoval a během zmíněné sezony 2007/2008 se do něj zapojila i mimopražská kina.⁴⁶ Mnoho českých kin se k projektu připojilo bezprostředně po digitalizaci, což je podmínka, za jaké mohou být přenosy v kinech uskutečňovány. Od počátku projektu v ČR uvádí kina kromě přímých přenosů oper také jejich záznamy. Poprvé záznam uvedla společnost *Aerofilms* v roce 2008 pod marketingovým označením *Přidáváme! (Encores)*. Před letními prázdninami tato společnost pro velký úspěch zopakovala program sezony 2007/2008. V současnosti některá kina neuvádějí opery z Met v přímých přenosech vůbec, ale vybírají si z nabídky a zvolené tituly nasazují do svého programu pouze v záznamu.⁴⁷

Více než desetiletou tradici přenosů zajišťuje v ČR distribuční společnost *Aerofilms*. Zahajovacím operním představením byla Gounodova opera *Romeo a Julie*

⁴⁴ European Opera Days je setkáním evropských operních manažerů.

⁴⁵ VIKTOROVÁ, Kateřina. Rozhovor s Martinem Cikánkem, šéfem projektu přenosů Metropolitan opera: Live in HD pro střední a východní Evropu. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(12), 20-21. ISSN 0018-6996.

⁴⁶ Přehled participujících kin v České republice Srov. Příloha C

⁴⁷ O Metropolitní opeře v New Yorku. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170626220030/http://www.metopera.cz/aboutmet.html>

v pražském kině Aero v prosinci 2007. Osobností spojenou s *Met: Live in HD* v ČR je Martin Cikánek, český operní manažer, který projekt do českých kin přivedl.

3.6 *Met: Live in HD* v české hudební publicistice

Česká hudební publicistika reflektuje projekt *Met: Live in HD* od samého počátku jeho existence v ČR. Také díky její pozornosti se přenosy oper dostaly do širšího povědomí lidí a milovníků operního umění. V této kapitole sledujeme profilaci zájmu českých médií o projekt *Met: Live in HD* a porovnáváme způsoby reflexe tohoto projektu mezi jednotlivými médii. Předmětem zkoumání je období zájmu českých médií o tento projekt v letech 2007 – 2017. Zvolili jsme přední české specializované publicistické zdroje, které se věnují zejména klasické hudbě a samozřejmě také opeře. Kromě tištěných časopisů jsme do výběru zahrnuli také jeden online server. V popředí zájmu stál časopis *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*, který jako první o přenosech z Met informoval a věnoval jim stálou pozornost. Dalšími tituly jsou časopis *Harmonie, měsíčník o klasické hudbě, jazzu a world music*, a magazín *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance*.

Časopis *Hudební rozhledy*

Měsíčník *Hudební rozhledy* (dále jen HR) vychází pravidelně již od roku 1948. Jeho zaměřením je zejména klasická hudba. HR byly prvním specializovaným hudebním periodikem, které v ČR uceleně informovalo o projektu *Met: Live in HD*. Bylo to v listopadu 2007, tedy necelý rok od uvedení vůbec prvního operního přenosu do kin.⁴⁸ O tomto novém fenoménu se poprvé zmiňuje ve svém článku *Přežije opera digitalizaci?*⁴⁹ autorka Eva Vičarová. Vyzdvihuje hodnotu těchto přenosů: velmi kvalitní plastický zvuk, filmový obraz a zachycení nejenom celku, ale i detailů. Porovnává operní zážitek v kině se zhlédnutím opery naživo. V závěru článku pokládá otázku, jaký vliv budou mít digitální přenosy této úrovně na návštěvnost českých kamenných divadel: „*Je nesporné, že tato nová vymoženost si časem prorazí cestu i do vybraných biografů střední Evropy a do Prahy. Jak se to projeví v návštěvnosti našich kamenných divadel, jejichž operní představení mají velmi nevyrovnanou úroveň a rozhodně nedisponují srovnatelnými „hvězdami“, lze prozatím těžko odhadnout. Konkurence to každopádně bude velká. Z hlediska všeobecné dostupnosti špičkového*

⁴⁸ Projekt *Met: Live in HD*, započal 30. prosince 2006 odvysíláním opery *Kouzelná flétna* W. A. Mozarta. Přenos opery se uskutečnil v 56 kinech Severní Ameriky.

⁴⁹ VIČAROVÁ, Eva. Přežije opera digitalizaci? *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2007, 60(11), 52-53. ISSN 0018-6996.

operního umění se však každopádně zdá, že tradiční opera nelítostný nástup avantgardy, techniky a moderní populární hudby ve dvacátém století nejen přežila, ale v jedenadvacátém století znovu vzkvétá.“⁵⁰

V časopise HR vycházejí zde jednak kritiky přenášených představení, jednak o tomto projektu HR čas od času informují v sekcích Zprávy z domova a Zprávy ze zahraničí.⁵¹ V HR najdeme také rozhovory s manažerem Martinem Cikánkem, který stál u zrodu *Met: Live in HD* v ČR.

Met vysílá do kin v průběhu jedné sezony cca deset oper, HR v první sezoně *Met: Live in HD* kriticky ohodnotily sedm z přenášených osmi. HR nerecenzují každou vysílanou operu, v průměru je to pět za sezonu. Ovšem zájem časopisu o projekt Met je nepřetržitý. HR se ve svých hodnoceních snaží postihnout všechny umělecké složky dané operní produkce: pěvecké a herecké výkony, zvláštnosti inscenace, její hudební a jevištní podobu, volbu a popis scénografie a režii. Nejvíce jsou přirozeně sledování představitelé hlavních rolí. Autoři kritik se zaměřují především na hlasové zvládnutí pěveckého partu a herecké ztvárnění role. Dále neopomenou zmínit výkon sboru, orchestru a dirigenta. Hodnotící text HR tedy není pouhým výčtem operních rolí a jejich představitelů, nýbrž srozumitelným a uceleným kriticko-analytickým útvarem s hlubším průnikem do podstaty a konceptu posuzovaného díla.

Autoři recenzí oper vysílaných v zahajovací sezoně *Met: Live in HD* nabídli čtenářům řadu zajímavých informací a srovnání nad rámec „pouhé“ umělecké kritiky. Tyto informace souvisely zejména se specifiky nově vzniklé umělecké formy – milovníci klasické hudby a opery se totiž projektem *Met: Live in HD* ocitli při vnímání hudebního díla v kině, tedy v prostředí v té době pro produkci tzv. vážné hudby zcela neobvyklém.

Radmila Hrdinová, autorka kritiky na operu *Roméo et Juliette* Charlese Gounoda, si všímá nejistých reakcí diváků v kině během představení. Ač v Metropolitní opeře v New Yorku nemohou umělci na jevišti potlesk českých diváků slyšet, během večera se v pražském kině Aero k aplausu připojila část publika. V závěru operního

⁵⁰ VIČAROVÁ, Eva. Přežije opera digitalizaci? *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2007, 60(11), 53. ISSN 0018-6996.

⁵¹ Jedná se například o představení jednotlivých operních sezon v kinech.

představení se ale k potlesku přidala již většina diváků, kteří tak reagovali na příjemný umělecký zážitek.⁵²

S tímto specifikem souvisí v pořadí druhá a třetí kritika, tentokrát na opery *Hänsel und Gretel* a *Macbeth*. Autor Josef Herman nám zde představuje nový rozměr takto vysílaných oper – vstup do virtuální reality. Diváci v kině se najednou integrují mezi diváky v operním sále a vytvářejí iluzi skutečného světa. Iluzi existence sebe sama mezi posluchači v operním domě Met v New Yorku. Autor mluví o přímých přenosech jako o reality show, kterou konfrontuje s přímými sportovními zpravodajstvími. Jako příklad uvádí reportážní vstupy do šaten, zákulisí a rozhovory s protagonisty v přestávce operního představení. Zmiňuje také detailní záběry kamer, které mimo jiné považuje až za vtíravé. Nastiňuje také důležitou otázku, a tou je rozdílné vnímání opery v USA a v Evropě. Pohled na operu je podle něj v Novém světě pohledem na atrakci. „*...Podíváme-li se do historie opery, většinou tomu nebylo jinak, jakkoli opera může mít i jiné ambice. Právě v té různosti je síla, tak neztracujme jedno pro druhé. Přenosy in HD jsou podle mého názoru nejspíš decentnější, a tím možná účinnější formou těžé tendence, jaká přivedla na stadiony tři tenoristy, tedy snahou vyvést operu z ghetta těch podivných operozednářů, kterým někteří zlomyslní říkají „frakouni“, poslat ji z těch trochu nepřírozených muzeálních míst operních domů v celé parádě tam, kde se přirozeně scházejí dnešní lidé a mohli by si všimnout, že zatím opomíjeli cosi, co jim může obohatit život. A poetika sportovního klání tomu naprosto odpovídá.*“⁵³

Hudební rozhledy zareagovaly na současnou virtuální dobu vytvořením internetové verze časopisu. Ta je v provozu od ledna 2016. Je doplněním a rozšířením klasické tištěné verze, zachycuje hudební aktuality, novinky, přináší uživatelům internetu nejzajímavější články a statě z tištěné verze. Kritiky na opery *Met: Live in HD* zde neuvádí, ty jsou k dispozici pouze ve verzi tištěné.

⁵² HRDINOVÁ, Radmila. Přímé přenosy z Met v kině Aero: Romeo a Julie, Perníková chaloupka a Macbeth. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(02), 27-28. ISSN 0018-6996.

⁵³ HERMAN, Josef. Humperdinckova Perníková chaloupka a Verdiho Macbeth. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(02), 28-31. ISSN 0018-6996.

Časopis *Harmonie*

Měsíčník *Harmonie* je periodikum věnující se klasické hudbě, jazzu, a výběrově i world music a tanci. Vznikl v roce 1992, o rok později vyšlo první číslo.

První zmínkou o projektu *Met: Live in HD* byl v *Harmonii* článek s názvem *Metropolitní opera v kině Aero* v únoru 2008. Ten jednak čtenáře s projektem seznamoval, jednak informoval o samotném průběhu přenosu. V krátké kritice se věnoval také prvním dvěma operám vysílaným v kinech – Gounodově *Roméo et Juliette* a Humperdinckově *Hänsel und Gretel*.⁵⁴ V listopadovém čísle časopisu vyšel článek *Další rok přenosů z MET*, jeho autorka označovala rok 2008 z hlediska rozvoje tohoto projektu v ČR jako úspěšný. Prezentoval česká kina, která se k projektu připojila, a představoval tituly pro nadcházející operní sezonu. Zmiňoval také další aspekty spojené s vývojem projektu, jako například ceny vstupenek nebo rozšíření projektu do dalších zemí Evropy. V závěru tohoto článku uvádí velmi zajímavý fakt týkající se proniknutí opery k neoperním posluchačům: „Projekt přenosů z *Metropolitní opery* začal v roce 2006 v 60 kinech v USA, v následujícím roce se rozšířil do více než 300 kin po světě a loni už to bylo 600 kinosálů. Podle průzkumu prováděného ve Spojených státech nebyla pětina diváků nikdy na živém představení a na základě dojmu z kina se 80 % lidí z tohoto počtu rozhodlo operní stánek navštívit. Přenosy tedy vytvářejí nové operní publikum a loni již počet diváků v kinech převýšil počet návštěvníků samotné *Met*. Letos je do sítě zapojeno již 850 kin, posledním je Dubaj.“⁵⁵

V roce 2009 se časopis *Harmonie* projektu *Met: Live in HD* nevěnoval. Svou pozornost na operní přenosy znovu zaměřil v letech 2010 – 2013, a to především kritikami. Ty mají obdobnou strukturu jako v časopise *Hudební rozhledy*, jsou však méně rozsáhlé. Časopis *Harmonie* se ale postupem času přestal kritikám na operní přenosy z *Met* věnovat. Opera *Evžen Oněgin* Petra Iljiče Čajkovského byla v prosinci 2013 pro časopis posledním recenzovaným operním představením. Od té doby již žádné kritiky na opery v rámci *Met: Live in HD* v tomto časopise nevyšly. Michaela Vostřelová, zástupkyně šéfredaktora časopisu, to zdůvodňuje neinvenční dramaturgií. „*Harmonie* se reflexím operních přenosů z *MET* nevěnuje systematicky. Celý projekt není příliš invenční dramaturgicky ani režijně, nabízí především velké pěvecké hvězdy a komerčně úspěšné tituly, proto nepovažujeme za důležité kriticky tyto přenosy

⁵⁴ VEBER, Petr. *Metropolitní opera v kině Aero*. *Harmonie*, měsíčník o klasické hudbě, jazzu a world music. Praha: Muzikus, 2008, 16(02), s.33. ISSN 1210-8081.

⁵⁵ REDAKCE. *Další rok přenosů z MET*. *Harmonie: klasická hudba, jazz a world music*. Praha: Muzikus, 2008, 16(11), s. 12 ISSN 1210-8081

reflektovat.⁵⁶ Od roku 2012 má časopis *Harmonie* svoji online verzi s názvem *Harmonie Online*. Na tomto portále zveřejňuje v současné době anonce na přenášené opery. V porovnání s *Hudebními rozhledy* tedy nevěnuje časopis *Harmonie* projektu *Met: Live in HD* kontinuální pozornost.

Online magazín *Opera Plus*

Opera Plus, internetový průvodce světem hudby, opery a tance, je prvním online magazínem o hudbě v ČR. Tento internetový průvodce světovou hudbou, operou a tancem vznikl 10. září 2009. Tím se také vysvětluje, že první reakce na přímé přenosy z Met jsou v *Operě Plus* až z tohoto roku, tedy z doby, kdy projekt *Met: Live in HD* běžel v českých kinech téměř dva roky. Vůbec první zmínkou o *Met: Live in HD* byla krátká zpráva z 18. září 2009 nazvaná *První záběry z nové Toscy v MET*. Informuje o nové produkci opery *Tosca* Giacomo Pucciniho, jejíž přímý přenos byl vysílán 10. října 2009.⁵⁷

Na tento článek navazuje druhá reakce vyzývající milovníky klasické hudby k návštěvě kin právě na tuto operu. Anonce nazvaná *Tosca (nejen) v MET* představuje novou inscenaci jedné z nejhranějších oper. Uvádí se v ní, že po téměř čtvrtině století přichází režisér Luc Bondy s novým inscenačním pojetím, že jde o napjatě očekávanou operní událost, která zároveň novou sezonu v Met otevírá. Autor článku krátce porovnává starou „*Toscu*“ Franka Zeffirelliho a současnou inscenaci Luca Bondyho prostřednictvím doposud zveřejněných kritik. Vyzývá čtenáře ke zhlédnutí přímého přenosu v rámci *Met: Live in HD* dne 10. října 2010 a vytvoření si vlastního názoru.⁵⁸

Internetový magazín *Opera Plus* se věnuje projektu *Met: Live in HD* velmi podrobně a kontinuálně od samotného počátku své existence. Můžeme zde kromě kritik na vysílané opery najít mnoho článků informujících o pozadí projektu, o jeho finanční stránce, o dalších plánech a inovacích. Součástí nabídky *Opery Plus* jsou také rozhovory se současným generálním ředitelem Met Peterem Gelbem. Magazín má také bohatý fond obrazových příloh. Jeho online povaha nijak neomezuje rozsah a počet

⁵⁶ VOSTŘELOVÁ, Michaela. Re: časopis *Harmonie* a přenosy z Met. [elektronická pošta] 2018-04-05 cit. [2018-04-05]. Osobní komunikace.

⁵⁷ REDAKCE. První záběry z nové Toscy v MET. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 18. 09. 2009 [cit. 2018-03-17]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/prvni-zabery-z-nove-toscy-v-met/>

⁵⁸ DVOŘÁK, Vít. *Tosca (nejen) v MET*. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 26. 09. 2009 [cit. 2018-02-21]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/tosca-nejen-v-met/>

různých druhů publicistických útvarů, které *Opera Plus* zveřejňuje. Hudební publicistika ve verzi tištěné tuto výhodu nemá. Je pravdou, že časopisy *Harmonie* i *Hudební rozhledy* v současné době online verze již mají, na množství či šíři reakcí k projektu *Met: Live in HD* a vysílaným operám se to ale nijak neprojevilo.

Mezi uvedeným hudebním tiskem a *Operou Plus* je také rozdíl týkající se vyjadřovacího stylu. Tištěné časopisy používají jazyk spisovný, neotřelý, humorný. Snaží se, aby texty jejich kritik byly aktuální, všeobecně srozumitelné, působivé a přesvědčivé. *Opera Plus* disponuje stejnými přívlastky, autoři zde však více „okořeňují“ své kritiky ironií, satirou a hovorovými výrazy.

Velmi zajímavou úvahu o kritikách přenosů v kinech prezentuje Martin Cikánek ve svém rozhovoru v časopisu *Iluminace*: „*Je zajímavé, že žádní filmoví kritici v Čechách, až na světlé výjimky, se o tom neodvážují psát. Je samozřejmě otázka, jestli to recenzovat jako divadelní představení nebo jako přenos do kina a jak to rozlišit. Operní kritici přímé přenosy běžně recenzují ve specializovaných časopisech i v denním tisku. Ale kritéria, které aplikují, jsou stejná, jako by psali o běžném operním představení. Občas věnují větu někdy i odstavec technické stránce přenosu, např. kvalitě reprodukce zvuku v příslušném kině, ale pořád jde o recenzi divadelního představení. Osobně by mě velmi zajímalo, jak by operní přenosy do kin hodnotili filmoví kritici ze svých pozic. Opera má oproti filmu podstatně pozvolnější dramatický vývoj, jde daleko víc po emocích a daleko méně po příběhu než drtivá většina filmů. Na oba dva umělecké druhy se aplikují úplně jiná měřítka...*“⁵⁹

Česká hudební publicistika reflektuje přenosy z Met od počátku jejich vysílání do kin v ČR, a přispívá tím k širšímu povědomí o projektu. Prvním médiem, které se o *Met: Live in HD* zmínilo, byl časopis *Hudební rozhledy* (2007), následovala *Harmonie* (2008), v pořadí posledním se stal online magazín *Opera Plus*, což je dáno jeho vznikem v roce 2009. Všechna uvedená média reagují na projekt především kritikami na vysílaná operní představení. Kromě kritik věnují zmíněná média přenosům pozornost také v různých zprávách, anoncích a článcích na témata s projektem souvisejícím. Časopis *Harmonie* hodnotící texty ale od roku 2013 neotiskuje, považuje totiž projekt za komerční, nepřilíš invenční, není pro něj proto důležité operní přenosy kriticky reflektovat.

⁵⁹ HANZLÍK, Jan. Přenosy z Metropolitní opery nastavují laťku českým divadlům. Rozhovor s Martinem Cikánkem. *Iluminace: časopis pro teorii, historii a estetiku filmu* = *The journal of film theory, history, and aesthetics*. Praha: Národní filmový ústav, 1989-. ISSN 0862-397X.

3.7 Opera a další druhy umění v přenosech do kin České republiky

Přenosy minulých let

Přímé přenosy z Met byly od svého počátku v roce 2007 jedinými přenosy tohoto druhu v ČR. To se však změnilo v roce 2009. Mezinárodní projekt *Opera in Cinema*, ke kterému se připojila v České republice síť kin Palace Cinemas v Praze a v Brně, totiž začala vysílat živě nebo ze záznamu operní, baletní a koncertní přenosy z významných evropských scén a koncertních síní. Nabídka evropských operních scén, které své produkce síti Palace Cinemas poskytovaly, byla opravdu bohatá. Jednalo se například o představení z milánské *La Scaly*, benátského *La Fenice*, *Teatra Comunale* v Bologni, barcelonské *Gran Teatre del Liceu*, *Palau de les Arts Reina Sofia* ve Valencii, z *Mariinsky theatre* v Petrohradu a z dalších operních domů. Palace Cinemas přinášela produkce i ze salzburského festivalu (*Salzburger Fetspiele*). Tato síť kin ale klasickou hudbu v roce 2013 ze svého programu vyřadila.⁶⁰

Dalším operním domem, který začal přenášet záznamy svých operních a baletních představení do kin České republiky, byla *Royal Opera House* (*Královská opera*) v Londýně známá jako *Covent Garden*. Projekt s názvem *Cine Maestro* zprostředkovávala síť multikin Cinema City v pražském Paláci Flóra, v Plzni a Pardubicích. Projekt započal v dubnu 2010, ale již následujícího roku byl pozastaven.⁶¹

Další diváckou příležitostí k seznámení se s inscenacemi předních evropských scén byly přímé přenosy a záznamy oper a baletů z *Opéra national de Paris* (Pařížské národní opery). Realizoval je od roku 2014 Francouzský institut v Praze, využíval k tomu pražská kina *Lucerna* a *Kino 35*. *Lucerna* již tyto přenosy nevysílá, *Kino 35* v přenosech stále pokračuje.⁶²

V roce 2012 představilo pražské kino Bio Oko projekt přenosů alternativního obsahu⁶³ *Živě*. Kromě rozšíření nabídky v pražských kinech bylo zájmem organizátorů

⁶⁰ HAVLÍKOVÁ, Helena. Projekt Opera in Cinema. *Český rozhlas Vltava*. [online]. 22. 3. 2010 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/projekt-opera-cinema-5165763>

⁶¹ REDAKCE. Opera a balet v kinech: Další konkurenční projekt. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 29. 04. 2010 [cit. 2018-04-05]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/opera-a-balet-v-kinech-dalsi-konkurencni-projekt/>

⁶² SOMEŠ, Jaroslav. Francouzský institut a přenosy oper a baletů z pařížské opery. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2014, 67(04). ISSN 0018-6996.

⁶³ Alternativním obsahem můžeme chápat projekce odlišné od standartního programu kina. V tomto případě se jedná o přenosy operních a baletních představení, činohru, koncerty klasické hudby apod.

projektu *Živě* také oslovení regionálních kin v ČR. Pestrý program nezahrnoval pouze operu, ale také přenosy baletů či koncertů klasické a populární hudby. Ve všech případech se jednalo o prezentaci jen špičkového umění: Projekt nabízel divákům představení z milánské La Scaly, z Covent Garden nebo Pařížské národní opery. V září 2013 však byl tento projekt ukončen a Bio Oko se zaměřilo na vysílání operních přenosů z Met.⁶⁴

Odpověď na otázku, proč nebyly především operní evropské projekty přenosů úspěšné, spočívá v nesrovnatelně nižší kvalitě technické i obrazové. Významným faktorem byla také malá celková podpora prodeje ze strany operních domů, nedostatečná propagace projektů, v neposlední řadě podstatně horší marketing. Většina kin, která se věnují promítání alternativního obsahu, měla totiž zároveň v nabídce operní přenosy z Met, k nim přidávala přenosy dalších druhů umění – baletu a divadla. Tento model se ukázal jako nejvýhodnější a přetrval do současnosti.⁶⁵

Současná nabídka přenosů

V současné době je nabídka operních přenosů poměrně široká. Kromě přenosů z Met jsou v nabídce zastoupena také představení z italských operních scén. Prostřednictvím mezinárodní distribuční společnosti *Pannonia Entertainment* se v rámci její operní série *All'Opera* dostávají i k českým divákům záznamy či živá operní a baletní představení z italských divadel v Římě, Bologni a z milánské La Scaly. K těmto projekcím se v letošní sezoně připojilo v ČR pět kin.⁶⁶ Také společnost *Asociace provozovatelů kin Cinema Service* přináší divákům v ČR záznamy a příležitostně také přímé přenosy oper z různých evropských domů. Kromě italských jsou to operní domy německé, španělské a francouzské. V současné době tyto záznamy a přenosy využívá v ČR asi čtyřicet kin.

V ČR se distribuci přenosů alternativního obsahu věnují především společnosti *Aerofilms* a *Cikánek management, s. r. o.*⁶⁷ Aerofilms distribuuje do kin koncerty populární a klasické hudby, baletní přenosy z *Royal Opera House* v Londýně a také

⁶⁴ FOUSKOVÁ, Tereza. Divadlo v přímém přenosu: přímý přenos jako hybridní médium. Brno, 2014. 92 s. Magisterská diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí práce doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.

⁶⁵ CIKÁNEK, Martin. Re: pomoc při tvorbě diplomové práce Přenosy z Metropolitní opery do kin: Nový kulturní fenomén [elektronická pošta] 2018-04-05 cit. [2018-04-05]. Osobní komunikace.

⁶⁶ Jedná se o kino Oko v Šumperku, kino Hvězda v Uherském Hradišti, kino Dukla v Jihlavě, kino Svět ve Valašských Kloboukách a Městské kino Chrudim.

⁶⁷ Společnost Cikánek management je distributorem živých přenosů alternativního obsahu do kin ve střední a východní Evropě.

balety z Austrálie. Dále nabízí v rámci projektu *NT Live* vysílání divadelních her z *National Theatre* v Londýně.⁶⁸ Čeští diváci mohou v kině vidět také baletní představení z *Bolshovo Balletu* v Moskvě, přenosy koncertů Berlínské filharmonie, divadelní hry z pařížské *Comedie Francaise*, v rámci projektu *Exhibition on Screen* (Světové malířství na plátnech kin) výstavy z galerií po celém světě. Zmíněné přenosy v ČR distribuuje společnost *Cikánek management*.⁶⁹

Přenosy alternativního obsahu se staly v kinech ČR novým fenoménem. Nabídka je velmi bohatá a český divák může v pohodlí kina sledovat a porovnávat špičkové umění Evropy, Ameriky a Austrálie. V případě operních přenosů není prozatím úspěšnější projekt než Met. Opera je umění, kde spolu v harmonii musí souznít mnoho složek, v případě přenosů jejich počet ještě narůstá. O to složitější celý proces je. Vyladit souhru všech atributů se prozatím daří pouze Metropolitní opeře. Další pokusy o série operních přenosů do kin prozatím nejsou úspěšné, producenti stále střídají distributory, snaží se přijít s něčím novým, ale to, jak vytvořit skutečnou konkurenci Met, zatím nikdo nevymyslel.⁷⁰

⁶⁸ Filmy a přenosy. *Aerofilms* [online]. [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.aerofilms.cz/databaze/v-kinech/>

⁶⁹ *Cikánek management* [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://www.cikanekmanagement.eu/>

⁷⁰ CIKÁNEK, Martin. Re: pomoc při tvorbě diplomové práce Přenosy z Metropolitní opery do kin: Nový kulturní fenomén [elektronická pošta] 2018-04-05 cit. [2018-04-05]. Osobní komunikace.

3.8 Dramaturgická skladba oper do přenosů v rámci *Met: Live in HD*⁷¹

Dramaturgie oper přenášených do kin v rámci projektu *Met: Live in HD* je zaměřena na operu 19. století. Nápadně je zastoupena operní tvorba Giuseppe Verdiho, Giacoma Pucciniho, Richarda Wagnera a představitelů italského belcanta.⁷²

Met uvádí kromě nových inscenací a premiér také obnovené produkce. Nové inscenace oper nabízí v rámci přenosů do kin často a zařazuje je velmi aktuálně, zpravidla do dvou týdnů po newyorské premiéře, obnovené produkce pak s různě dlouhými odstupy. Stává se, že se do repertoáru vrací nastudování stará několik desítek let, i ta jsou pak zařazena do přenosů. Můžeme to demonstrovat například na Pucciniho opeře *La bohème* v režii legendárního Franca Zeffirelliho. Tato stále živá inscenace je v repertoáru Metropolitní opery od roku 1981 a do přímého vysílání se dostala již dvakrát.

Soudobé opery žijících skladatelů se dostaly do dramaturgie přímých přenosů za sledované období celkem pětkrát. Jedná se o dvě opery Johna Adamse-*Nixon in China* a *Doctor Atomic*, do přenosů byla také zahrnuta *Satyagraha*, v pořadí druhá opera z operní *Portrétní trilogie* Philipa Glasse. Přehled novodobých oper přenášených do kin ve sledovaném období uzavírá *L'Amour de Loin* finské skladatelky Kaiji Saariaho.

Dominantní postavení mezi autory oper v přenosech z Met má Giuseppe Verdi. Jeho operní tvorba byla v období deseti sezon v kinech zastoupena sedmnácti díly. Kromě například *Aidy*, *Il Trovatore* nebo *Othella* mohli diváci zhlédnout také méně známé opery jako *Ernani* nebo *Don Carlo*. Pomyslnou druhou příčku zaujímá Giacomo Puccini a třetí místo patří Richardu Wagnerovi. Pucciniho opery jsou v přenosech zastoupeny celkem jedenácti tituly. Patří mezi ně „stálice“ jako *Tosca*, *Turandot*, *Madame Butterfly*, *Manon Lescaut*, ale i méně známé opery jako *La fanciulla del West*, nebo *La rondine*.⁷³ Opery Richarda Wagnera nabídla *Met: Live in HD* celkem devětkrát. Největší událostí bylo uvedení kompletní tetralogie *Der Ring des Nibelungen* (*Prsten Nibelungův*). Realizace tohoto Wagnerova cyklu, jehož výprava stála šestnáct milionů dolarů, je považována za nejdražší operní projekt USA. Kontroverzní inscenace režiséra Roberta Lepageho ohromovala technickou stránkou výpravy. Diváci v kinech mohli

⁷¹ Sledované období v sezonách 2007/2008 – 2016/2017

⁷² Program jednotlivých operních sezon *Met: Live in HD* přenášených do českých kin Srov. Příloha D

⁷³ HAVLÍKOVÁ, Helena. Metropolitní opera v novém (1/5). Americký rok. Český rozhlas Vltava. 12.09.2016 [online] 1997-2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://prehraovac.rozhlas.cz/audio/3703641>

tuto tetralogii zahrnující opery *Das Rheingold*, *Die Walküre*, *Siegfried* a *Götterdämmerung* zhlédnout v kinech v průběhu sezon 2010/2011 a 2011/2012.⁷⁴

Hojně je také zastoupeno italské belcanto. Některá z oper Gaetana Donizettiho a (nebo) Gioacchina Rossiniho je v přenosech do kin vždy uvedena nejméně jednou za sezonu. Nejčastěji mohou diváci v kině vidět operní tvorbu Donizettiho (8 oper). Z díla Rossiniho nabídl projekt ve sledovaném období pět oper, Belliniho tvorbu mohli diváci v rámci *Met: Live in HD* zhlédnout pouze jednou. Do přenosů se dostala jen jeho opera *La somnambula*. Met má v uvádění italského belcanta zálibu. Tento fakt lze nejpravděpodobněji vysvětlit skutečností, že se v Met koncentrují špičkoví operní zpěváci a že právě belcantový repertoár dá nejlépe vyniknout jejich umění. Mezi pěveckými hvězdami uveďme alespoň Roberta Alagna, Piotra Beczała, Mariusza Kwiecieńa, Elīnu Garanču. Současnou sopránovou pěveckou tvář Met představují Anna Netrebko, Renée Fleming a také stále častěji obsazovaná bulharská sopranistka Sonya Yoncheva.

V přenosech z Met zato není příliš často uváděna opera klasicismu. Ve sledovaném období se dostala do přenosů Gluckova *Iphigénie en Tauride* a šest Mozartových děl, „Opera oper“ *Don Giovanni* byla uvedena dokonce dvakrát. V sezoně 2016/2017 nasadila Met do přenosů díky mozartovskému výročí hned dvě skladatelovy opery – zmiňovaného *Dona Giovanniho* a *Idomenea*. Nicméně produkce Mozartových oper v Met nepatří v porovnání s evropskými produkcemi k těm špičkovým.⁷⁵

Z barokního repertoáru byly během deseti sledovaných sezon přenosů uvedeny do kin pouze dvě opery Georga Frídricha Händela – *Rodelinda* a *Giulio Cesare*. Třetí operou, kde si diváci mohli vychutnat barokní hudbu, bylo pasticcio *The Enchanted Island* s hudbou z oper Händela, Vivaldiho, Rameaua a dalších barokních mistrů. Libreto bylo použito ze Shakespearových děl *Sen noci svatojánské* a *Bouře*. Tvůrcem pasticcia je britský hudebník, spisovatel a režisér Jeremy Sams. Met jej uvedla 31. prosince 2011 ve světové premiéře. Do kin se dostalo hned v lednu 2012.⁷⁶

Česká operní tvorba je v přenosech Met zastoupena pouze dílem Antonína Dvořáka. Pohádková opera *Rusalka* byla v rámci *Met: Live in HD* přenášena již dvakrát.

⁷⁴ BRÁZA, Aleš. Peter Gelb o problémech s Ringem, ale i o dalších plánech Met. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 8. 4. 2012 [cit. 2018-03-28]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/petr-gelb-o-problemech-s-ringem-ale-i-o-dalsich-planech-met/>

⁷⁵ HAVLÍKOVÁ, Helena. Metropolitní opera v novém (1/5). Americký rok. *Český rozhlas Vltava*. 12.09.2016 [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://prehraovac.rozhlas.cz/audio/3703641>

⁷⁶ BARANČICOVÁ, Svatava. Kouzelný ostrov je plný barev, krásy a emocí. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 22. 1. 2012 [cit. 2018-03-28]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/kouzelnny-ostrov-je-plny-barev-krasy-a-emoci/>

Poprvé v hlavní roli s Američankou Renée Fleming (8. 2. 2014), podruhé Rusalku zpívala lotyšská sopranistka Kristine Opolais (25. 2. 2017). Metropolitní opera má na repertoáru také opery Leoše Janáčka, ty však v přenosech ještě nikdy neuvedla.

Sezona 2015/2016 byla pro Met jubilejní desátou sezonou projektu *Met: Live in HD* a přinesla s sebou skutečné operní skvosty. Zahájena byla operou *Il Trovatore* Giuseppe Verdiho ve hvězdném pěveckém obsazení Netrebko – Hvorostovsky. Pestrá nabídka sezony zahrnovala jedenáct přímých přenosů obsahujících jednu Met premiéru, tou byla závěrečná opera Donizettiho tudorovské trilogie *Roberto Devereux*. Dále bylo uvedeno pět nových inscenací: tragická opera *Lulu* Albana Berga a Straussova jednoaktovka *Elektra*. Met po sto letech nabídla divákům i novou inscenaci opery *Les Pêcheurs de Perles* Georges Bizeta. Toto dílo mohli milovníci operního umění zhlédnout naposledy v roce 1916, tehdy s Enricem Carusem v hlavní roli.

Dále Met přinesla do kin tři veristické opery Giacoma Pucciniho – *Turandot*, *Madame Butterfly* a novou inscenaci *Manon Lescaut*. Ani operní velikáni Wagner a Verdi samozřejmě nemohli ve dramaturgii této sezony chybět. V nové inscenaci byla provedena Verdiho čtyřaktová tragédie *Otello* s Aleksandrem Antonenkem v hlavní roli, tvorba Richarda Wagnera byla zastoupena operou *Tannhäuser*. Přehled nabídky výroční desáté sezony uzavírá uvedení záznamu Mozartovy *Die Zauberflöte* z roku 2006, protože právě touto operou byl celý projekt *Met: Live in HD* v roce 2006 zahájen.⁷⁷

V přenosech z Met dominují opery 19. století, ty tvoří většinu přenášených titulů. Nejvíce je zastoupen Verdi, poté Puccini, dalším v pořadí je Richard Wagner. Dramaturgie pravidelně zařazuje do nabídky operu italského belcanta, kde se špičkoví pěvci Met představí nejlépe. Mozartovo dílo se dostalo do přenosů celkem šestkrát, barokní opera je uváděna zřídka. Od počátku vysílání je příznačná snaha Met zařazovat do přenosů také opery soudobé. V nabídce lze najít vedle nových inscenací oper a obnovených produkcí v průměru jednou za sezonu tzv. Met premiéru.

⁷⁷ Archiv sezón přenosů z Metropolitní Opery v New Yorku. Program všech sezón přenosů z Met. O přenosech z Met. Přenosy do kin. *Aerofilms* [online]. [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.aerofilms.cz/magazin/archiv-sezon-prenosu-z-metropolitni-opery-v-new-yorku/>

4 *Met: Live in HD* ve vybraných kinech České republiky. Orientační stanoviska / hodnocení správy kin

V současné době participuje na projektu přenosů *Met: Live in HD* v ČR sedmdesát devět kin. Většina využívá záznamy, ale dvacet tři kin vysílá přímé přenosy. Kina vlastníci licenci *Met* nabízejí svým návštěvníkům něco exkluzivního, dávají svým programům nový rozměr.

Za účelem získání informací o konkrétní podobě tohoto fenoménu v jednotlivých městech ČR jsme uskutečnili informativní sondu. Pro orientační zhodnocení situace padla volba na pět kin z měst sousedících krajů ČR: Náchod (Královéhradecký kraj), Semily (Liberecký kraj), Děčín (Ústecký kraj), Kutná Hora (Středočeský kraj) a Klatovy (Plzeňský kraj). Sonda byla uskutečněna metodou standardizovaného dotazníku. Zástupci kin telefonicky odpovídali na sedm otázek⁷⁸ souvisejících s počátky projektu v jejich kinech, s posouzením současného stavu, s jejich hodnocením úspěšnosti projektu a s propagací.⁷⁹

Na otázky odpovídali vedoucí Y kina Vesmír v Náchodě,⁸⁰ dále Martin Pošta z Kina Děčín, Ondřej Šír z kina Jitřenka Semily, Veronika Lebedová z kina Modrý Kříž v Kutné Hoře a Karel Kotěšovec z kina Šumava v Klatovech.

Respondenti uvádějí jako datum zapojení se do projektu v průměru rok 2011, to znamená čtyři roky po spuštění projektu *Met*. Většina kin se zapojila do projektu v témže roce, kdy bylo jejich kino digitalizováno. Pouze kino Vesmír v Náchodě se připojilo k *Met: Live in HD* až pět let po vlastní digitalizaci.

V odpovědích na druhou otázku bylo jednoznačně hnacím motorem k zapojení se do projektu rozšíření nabídky kina, dotazovaní na prvním místě uvádějí především to, že klasická hudba „live“ je pro kino neobyčejná, slavnostní a nová. Na druhém místě je snaha o efektivní využití digitalizace kin, kdy tato technologie přináší novou kvalitu obrazu i zvuku.

Na návštěvnost kina má podle dotazovaných největší vliv výběr titulu. Velkým úspěchem bylo uvedení opery *Rusalka*, kdy byla tři z dotazovaných kin vyprodaná, nebo téměř vyprodaná. Méně známý titul pak znamená menší procento návštěvnosti. Z tohoto důvodu tři z uvedených nedokázali určit, zda návštěvnost přenosů má klesající nebo stoupající tendenci. Zástupce kina Šumava, uvádí postupný pokles návštěvnosti,

⁷⁸ Otázky informativní sondy Srov. Příloha E

⁷⁹ Tabulka otázek a odpovědí informativní sondy Srov. Příloha F

⁸⁰ Zástupce kina Vesmír v Náchodě si nepřeje být jmenován.

naopak kino Děčín sleduje v posledních sezonách mírný nárůst. Zajímavá je zmínka o věkové skladbě návštěvníků. Zpočátku přiváděla do kin diváky různých věkových kategorií potřeba prožít neobyčejný umělecký zážitek v technologicky novém prostředí. V současné době je publikum tvořeno spíše lidmi dříve narozenými.

K otázce zajištění speciální propagace přenosů představení z Metropolitní opery se většina respondentů staví podobně: Diváci se o programu dozívají z plakátů, místních zpravodajů, webových stránek a infocenter. Nadstandardním se jeví přístup kina Jitřenka v Semilech a kina Sněžník v Děčíně. Díky speciálně zřízeným autobusovým linkám umožňují obě města navštívit projekce představení Met i lidem ze vzdálenějších vesnic regionu. Kromě autobusových linek propaguje kino Sněžník přenosy ještě prostřednictvím zvláštních pozvánek. Emeritní ředitel místního divadla jimi přispívá do tamního zpravodaje, a významně tak ovlivňuje návštěvnost přenosů v kině.

Vlastní přenos probíhá v jednotlivých kinech téměř shodně. Všichni dotazovaní se shodují v několika bodech: všechna kina poskytují návštěvníkům přenosů tištěné programy, lidé vnímají představení jako společenskou událost. Odpovídá tomu nejen jejich slavnostní oblečení, ale ve většině kin také závěrečný potlesk. Dva z pěti dotazovaných zástupců kin také uvádějí možnost občerstvení, tak jak je tomu zvykem během návštěvy živého operního představení. Kino Jitřenka pořádá pro návštěvníky na zahájení a ukončení operní sezony v kinech raut. Vedoucí kina Sněžník jako jediný z dotazovaných popsal roli moderátora, který před začátkem projekce diváky přivítá a představí jim uváděné operní dílo.

Další otázka se týkala přijetí digitalizace a jejího vlivu na možnost vysílat přenosy z Met. Většina dotazových kin se připojila k vysílání přímých přenosů bezprostředně po přijetí digitalizace. Pouze v případě náchodského kina zaznamenáváme pětiletou prodlevu. Z odpovědí respondentů vyplývá, že k volbě digitalizace kina možnost přenosů z Met nepřispěla vůbec, nebo na vylepšení technologie kina měla jen malý vliv. Pouze zástupkyně kina v Kutné Hoře poskytla jednoznačně kladnou odpověď.

Digitalizace kin je nákladnou záležitostí. Některá kina ji používají k reklamě, nová technologie umožňuje nejen přímé přenosy z Met, ale hlavně možnost kvalitnějšího obrazu a 3D zvukového systému. V otázce návratnosti finančních prostředků vložených do projektu Met se respondenti stoprocentně shodli – zaujali

záporné stanovisko. Kino Šumava dokonce zaznamenalo takový prodělek a divácký nezájem, že v roce 2017 vysílání přenosů z Met ukončilo.

Nad rámec odpovědí na základní otázky poskytla kina také doplňující informace. Zástupci kin v Kutné Hoře a Děčíně se shodovali na vysokých cenách, které s sebou projekt přímých přenosů z Met přináší. Jedná se o fixní poplatky, jako je satelitní poplatek nebo poplatky za titulky. Dále mluví o exkluzivitě – což je smluvní podmínka Met, která kina zavazuje k promítání operních přenosů pouze z tohoto domu. Pokud si kina zakoupí licenci Met, nemohou vysílat jiná operní představení. Některá kina v ČR tak přestala vysílat přenosy z Met a začala divákům nabízet jiné operní série. Takový krok byl většinou formou protestu proti obchodním podmínkám Met, která je má vzhledem ke svému atraktivnímu obsahu poměrně nadstandardní.

Vedoucí kina Šumava a také Kina Sněžník vidí budoucí problém v opakování přenášených titulů. To by mohlo zapříčinit pokles zájmu diváků. V kině Šumava se tak stalo. Nebylo to však pro něj jediným důvodem k ukončení přenosů.

Operní přenosy z Met hodnotí většina dotazovaných pořadatelů kladně. Kromě kina Šumava, které ukončilo jejich vysílání v loňském roce, se přenosy těší diváckému zájmu. Všichni zainteresovaní považují přenosy za společenskou událost, z toho také vychází volba oblečení diváků a jejich chování v sále. Propagace projektu je dostatečná, v některých případech nadstandardní (výprava autobusových linek, pozvánky na opery). Faktem je, že přenosy z Met jsou drahou záležitostí. Smlouva týkající se přenosů z Met stanovuje satelitní poplatky, poplatky za titulky, nárokuje si podmínku exkluzivity. Přesto kina chtějí divákům tento luxusní umělecký zážitek dopřát.

Tato informativní sonda nám odkrývá pozadí projektu a specifika, která s sebou tento fenomén do ČR přinesl. Jistě by bylo žádoucí v dalším výzkumu oslovit nejenom všechny provozovatele operních přenosů z Met v Čechách, ale i v dalších zemích. Z toho by se však stal výzkum, který by přesahoval rozsah této diplomové práce.

Závěr

Metropolitní opera je vyhlášenou světovou operní scénou, těší se skvělému renomé. V její historii se objevuje řada velkých jmen, osobností, které zde působily, či nějak ovlivňovaly její směřování. Přenosy operních představení Metropolitní opera nabídla už na počátku 20. století, nejprve v podobě rozhlasového, později televizního vysílání. Od roku 1931 probíhá pravidelné rozhlasové vysílání sobotních operních matiné, televizní vysílání zahájilo svůj provoz v roce 1948. Operní dům vždy rychle reagoval na aktuální změny okolního světa a operním příznivcům v dnešní digitální době nabízí operu na mnoha zařízeních a platformách. Významnou stopu v Metropolitní opeře zanechal například její generální manažer Rudolf Bing. Zásadním vkladem přispěl v 21. století Peter Gelb, autor projektu *Met: Live in HD*. Originální ambici sdílení hudebně dramatického díla s novými aspekty autenticity nabídl přímé přenosy operních představení z Metropolitní opery do kin celého světa v roce 2006. Jedná se o satelitní přenosy vybraných operních představení Metropolitní opery do kin celého světa v HD kvalitě a tzv. 5.1 prostorovém zvuku. Základním motivem projektu je snaha o zpřístupnění opery širšímu publiku spojená se získáváním nových finančních zdrojů. Spojení technologie – opera je hlavním atributem nově vzniklého projektu. Kina, která mají o projekci přenosů zájem, musí být vybavena HD satelitním kompletem a přijímačem (receiver) umožňujícím satelitní signál, jehož prostřednictvím přenos probíhá, přijímat.

Více než desetiletou tradici projektu *Met: Live in HD* v ČR započal přenos Gounodovy opery *Roméo et Juliette* v pražském kině Aero v prosinci 2007. O uvedení projektu v České republice se zasadil operní manažer Martin Cikánek, od počátku tyto přenosy distribuuje společnost *Aerofilms*. Příkladem další inovace je *Met opera on Demand*, streaming aplikace umožňující zhlédnout více než šest set padesát archivních operních představení a využít mnoha archivních nahrávek rozhlasových.

Díky české hudební publicistice se povědomí o novém projektu Metropolitní opery dostalo mezi širší veřejnost. *Hudební rozhledy* od roku 2007, *Harmonie* od roku 2008 i *Opera Plus* od 2009 se tímto fenoménem zabývají, poslední jmenovaný titul dokonce velmi podrobně. Nejvíce je projekt Metropolitní opery v těchto médiích reflektován v podobě kritik na odvysílaná operní představení, tyto hodnotící texty mají parametry kritiky operního představení. Časopis *Harmonie* se ale již několik let tvorbě kritik nevěnuje, nahradil je anoncemi na svém internetovém portále.

Na trhu přímých přenosů a záznamů oper nezůstala Metropolitní opera dlouho sama. Brzy se přidaly další evropské domy a v současné době mají diváci možnost sledovat v kinech nejen operní přenosy evropských operních domů, ale také baletní a divadelní představení, koncerty nebo výstavy. Milovníkům umění je tak nabízeno sledovat dění v Severní Americe, Evropě a Austrálii.

Dramaturgické skladbě oper, které Metropolitní opera přenáší do kin, přesvědčivě dominuje Giuseppe Verdi. Jeho operní tvorba je uváděna nejčastěji, následuje Giacomo Puccini, výčet skladatelů, jejichž tvorba je nejčastěji v přenosech zastoupena, uzavírá Richard Wagner. Významné místo v přenosech má opera tvůrců italského belcanta – Rossiniho, Belliniho a Donizettiho. Pro Metropolitní operu je stěžejním repertoárem opera 19. století, to se přirozeně odráží ve výběru titulů do přenosů. Metropolitní opera se nevyhýbá ani soudobým operám a mozartovskému repertoáru. Obojí lze v přenosech reflektovat. Ovšem barokní operu mohli během deseti sezon diváci v České republice slyšet pouze třikrát.

Co se týče operních představení, v České republice je v současné době jednoznačně nejúspěšnějším projektem *Met: Live in HD*. Jistě také proto, že se mu nejlépe daří vyladit všechny složky, které k opeře a specifikům jejích přenosů patří. V České republice poskytuje možnost zhlédnout přímé přenosy dvacet tři kin, padesát šest kin vybírá z nabídky záznamů oper.

Podle pěti zástupců vybraných kin v českých městech se jedná o obecně pozitivní přístup k tomuto projektu. Výjimku tvořilo kino Šumava v Klatovech, které se pro nezájem návštěvníků a s tím spojeného prodělku muselo licence přenosů z Metropolitní opery vzdát.

Návštěvníci kina vnímají svou přítomnost na přenosu podobně jako návštěvu operního domu a přizpůsobují tomu své oblékání a chování. Punc společenské události většina kin podporuje, organizátoři se pečlivě starají i o propagaci projektu (nadstandardním počinem se jeví svoz lidí z okolí měst Děčín a Semily speciálními autobusovými spoji). Je pravdou, že participace kin na projektu s sebou nese vysoké finanční náklady. Přenosy oper z Metropolitní opery ale byly a zůstávají neobvyklým uměleckým zážitkem, který se umělecky vyrovnává s návštěvou operního představení, či dokonce interpretačně předstihuje standartní živé produkce.

Seznam použité literatury, pramenů a internetových zdrojů

Archiv sezón přenosů z Metropolitní Opery v New Yorku. Program všech sezón přenosů z Met. O přenosech z Met. Přenosy do kin. *Aerofilms* [online]. [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.aerofilms.cz/magazin/archiv-sezon-prenosu-z-metropolitni-opery-v-new-yorku/>

BARANČICOVÁ, Svatava. Kouzelný ostrov je plný barev, krásy a emocí. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 22. 1. 2012 [cit. 2018-03-28]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/kouzelnny-ostrov-je-plny-barev-krasy-a-emoci/>

BRABEC, Zbyněk. Světová operní divadla: XII. Metropolitní opera v New Yorku. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2006, **59**(12), 34-35. ISSN 0018-6996.

BRÁZA, Aleš. Peter Gelb o problémech s Ringem, ale i o dalších plánech Met. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 8. 4. 2012 [cit. 2018-03-28]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/petr-gelb-o-problemech-s-ringem-ale-i-o-dalsich-planech-met/>

BRÁZA, Aleš. Světová operní divadla: Metropolitní opera New York (1) a (2). *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 10. 9. 2011 [cit. 2018-03-11]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/svetova-operni-divadla-metropolitni-opera-new-york-1/>

BURIAN, Karel Vladimír. *Světová operní divadla*. Praha: Editio supraphon, 1973, s. 186-190

Cikánek management [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://www.cikanekmanagement.eu/>

CIKÁNEK, Martin. Re: pomoc při tvorbě diplomové práce Přenosy z Metropolitní opery do kin: Nový kulturní fenomén [elektronická pošta] 2018-04-05 cit. [2018-04-05]. Osobní komunikace.

CONRAD, Peter. Opera from New York in your home town? Easy. Just go to the pictures. *The Guardian* [online]. Sun 22 Apr 2007 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/music/2007/apr/22/classicalmusicandopera.features1>

DVOŘÁK, Vít. Tosca (nejen) v MET. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 26. 09. 2009 [cit. 2018-02-21]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/tosca-nejen-v-met/>

Filmy a přenosy. *Aerofilms* [online]. [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.aerofilms.cz/databaze/v-kinech/>

FOUSKOVÁ, Tereza. Divadlo v přímém přenosu: přímý přenos jako hybridní médium. Brno, 2014. 92 s. Magisterská diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí práce doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.

HANZLÍK, Jan. Přenosy z Metropolitní opery nastavují laťku českým divadlům. Rozhovor s Martinem Cikánkem. *Illuminace: časopis pro teorii, historii a estetiku filmu* = *The journal of film theory, history, and aesthetics*. Praha: Národní filmový ústav, 1989-. ISSN 0862-397X.

HAVLÍKOVÁ, Helena. Metropolitní opera v novém (1/5). Americký rok. *Český rozhlas Vltava*. 12.09.2016 [online] 1997-2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3703641>

HAVLÍKOVÁ, Helena. Projekt Opera in Cinema. *Český rozhlas Vltava*. [online]. 22. 3. 2010 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/projekt-opera-cinema-5165763>

HERMAN, Josef. Humperdinckova Perníková chaloupka a Verdiho Macbeth. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(02), 28-31. ISSN 0018-6996.

HRDINOVÁ, Radmila. Přímé přenosy z Met v kině Aero: Romeo a Julie, Perníková chaloupka a Macbeth. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(02), 27-28. ISSN 0018-6996.

KOLODIN, Irving, Francis D. PERKINS, Susan Thiemann SOMMER a Zdravko BLAŽEKVIĆ. New York: 4. Opera and musical theatre. Grove Music Online: Oxford Music Online [online]. Oxford University Press [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000019843?product=grovemusic#omo-9781561592630-e-0000019843-div1-0000019843.4>

KOLODIN, Irving. *The Metropolitan opera: 1883-1966: a candid history*. Fourth edition. New York: Alfred A. Knopf, 1968.

MÍKA, Robert. Met má 130 let. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 20. 10. 2013 [cit. 2018-04-06]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/met-ma-130-let/>

Met Opera Radio. Sirius XM. [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.siriusxm.com/metropolitanopera>

O Metropolitní opeře v New Yorku. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170626220030/http://www.metopera.cz/aboutmet.html>

Our story. The Metropolitan opera [online]. 2015 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.metopera.org/About/The-Met/>

PROKOPOVÁ, Alena. Divadlo v přímém přenosu. *Alenčin blog*. [online]. 2011. [cit. 21. 2. 2018]. Dostupné z: <http://alenaprokopova.blogspot.cz/2011/06/divadlo-v-primem-prenosu.html>

REDAKCE. Další rok přenosů z MET. Harmonie: klasická hudba, jazz a world music. Praha: Muzikus, 2008, 16(11), s. 12 ISSN 1210-8081

REDAKCE. Opera a balet v kinech: Další konkurenční projekt. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 29. 04. 2010 [cit. 2018-04-05]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/opera-a-balet-v-kinech-dalsi-konkurencni-projekt/>

REDAKCE. První záběry z nové Toscy v MET. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 18. 09. 2009 [cit. 2018-03-17]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/prvni-zabery-z-nove-toscy-v-met/>

SOMEŠ, Jaroslav. Francouzský institut a přenosy oper a baletů z pařížské opery. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2014, 67(04). ISSN 0018-6996.

ŠLAJER, Václav Tom. Rozhlasové přenosy z Met oslaví osmdesátiny. *Opera plus: internetový průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. 22. 7. 2011 [cit. 2018-03-11]. ISSN 1805-0433. Dostupné z: <https://operaplus.cz/rozhlasove-prenosy-z-met-oslavi-osmdesatiny/>

The Metropolitan Opera Archives: Metopera database. The Metropolitan Opera: Discover-Archives. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://archives.metoperafamily.org/archives/frame.htm>

The Metropolitan Opera.: Season. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://www.metopera.org/>

The Metropolitan Opera.: Season-On Demand. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.metopera.org/Season/On-Demand/Learn-More/>

The Metropolitan Opera.: Season-Television. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.metopera.org/Season/Television/>

VEBER, Petr. 50 let nové budovy Metropolitní opery. Speciální vysílání k výročí otevření newyorského divadla. *Český rozhlas Vltava*. [online] 1997 – 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/klasika/tipy/_zprava/50-let-nove-budovy-metropolitni-opery-specialni-vysilani-k-vyroci-otevreni-newyorskeho-divadla--1647865

VEBER, Petr. Metropolitní opera v kině Aero. *Harmonie, měsíčník o klasické hudbě, jazzu a world music*. Praha: Muzikus, 2008, 16(02), s.33. ISSN 1210-8081.

VIČAROVÁ, Eva. Přežije opera digitalizaci? *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2007, 60(11), 52-53. ISSN 0018-6996.

VIKTOROVÁ, Kateřina. Rozhovor s Martinem Cikánkem, šéfem projektu přenosů Metropolitan opera: Live in HD pro střední a východní Evropu. *Hudební rozhledy: Měsíčník pro hudební kulturu*. Praha: Společnost Hudební rozhledy, 2008, 61(12), s. 20-21. ISSN 0018-6996.

VOSTŘELOVÁ, Michaela. Re: časopis Harmonie a přenosy z Met. [elektronická pošta] 2018-04-05 cit. [2018-04-05]. Osobní komunikace.

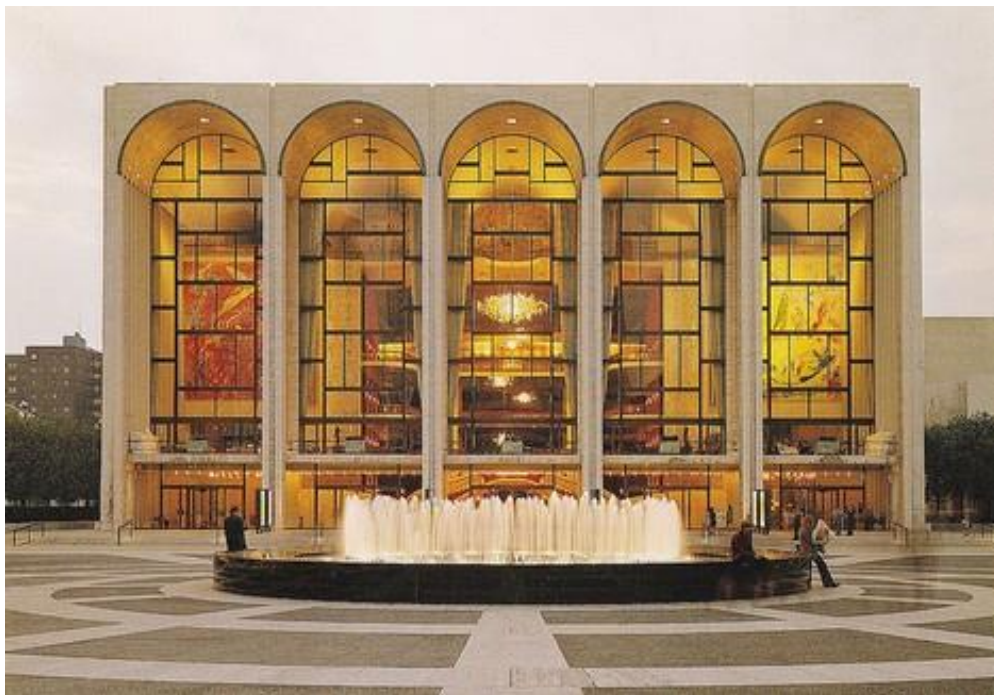
WAKIN, Daniel J. Joseph Volpe Bids the Met a Most Operatic Adieu. *The New York Times* [online]. APRIL 30, 2006 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2006/04/30/arts/music/joseph-volpe-bids-the-met-a-most-operatic-adieu.html>

PŘÍLOHY

Příloha A: Původní budova Metropolitní opery

Příloha B: Současná budova Metropolitní opery

Příloha C: Seznam participujících kin v projektu *Met: Live in HD* v České republice⁸¹

Benešov – Kino 3D Benešov (přenosy)
Beroun – Městské kino Mír (záznamy)
Blansko – Kino Blansko (záznamy)
Boskovice – Kino Boskovice (záznamy)
Brno – Národní divadlo Brno-Reduta (přenosy)
Brno – Kino Scala (přenosy, záznamy)
Břeclav – Kino Koruna (záznamy)
Česká Lípa – Kino Crystal (záznamy)
České Budějovice – Kino Kotva (přenosy, záznamy)
České Budějovice – Multikino CineStar (záznamy)
Děčín – Kino Sněžník (přenosy)
Dobruška – Kino Káčko (záznamy)
Dolní Podluží – Bio Luž (záznamy)
Frýdek-Místek – Nová scéna Vlast (záznamy)
Havířov – Kino Centrum (přenosy)
Havlíčkův Brod – KD Ostrov (záznamy)
Heřmanův Městec – Kino MÍR (záznamy)
Hluboká nad Vltavou – Kino Panorama (záznamy)
Hodonín – Kino Svět (přenosy, záznamy)
Hradec Králové – Bio Central (přenosy, záznamy)
Hradec Králové – Multikino CineStar (záznamy)
Chomutov – Kino Svět (přenosy, záznamy)
Chotěboř – Digitální kino Družba (přenosy)
Jablonec nad Nisou – Kino Radnice (přenosy)
Jičín – Biograf Český ráj (záznamy)
Jihlava – Dukla (záznamy)
Jihlava – Multikino CineStar (záznamy)
Jindřichův Hradec – Kino Střelnice (záznamy)

⁸¹ Seznam kin platný k roku 2015. *The Metropolitan opera HD Live* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170627051651/http://www.metopera.cz/prg.php?seznamkin=1>
Evidence se liší ve srovnání s aktuálním stavem přenosů v některých kinech (uvedeno v poznámce pod čarou).

Karlovy Vary – Kino Čas (záznamy)
Klánovice – Kino Nová Beseda (záznamy)
Klatovy – Kino Šumava (přenosy)⁸²
Kopřivnice – Kino Puls (přenosy)⁸³
Králíky – Klub Na Střelnici (záznamy)
Kralupy nad Vltavou – Kino Vltava (záznamy)
Krnov – Kino Mír 70 (záznamy)
Kutná Hora – Kino Modrý Kříž (přenosy)
Liberec – Multikino CineStar (záznamy)
Litoměřice – Kino Máj (záznamy)
Litomyšl – Kino Sokol (záznamy)
Litvínov – Citadela (záznamy)
Luhačovice – Kino MKD Elektra (záznamy)
Mariánské Lázně – Kino Slavia (záznamy)
Mladá Boleslav – Multikino CineStar (záznamy)
Náchod – Kino Vesmír (přenosy, záznamy)
Olomouc – Kino Metropol (přenosy, záznamy)
Olomouc – Multikino CineStar (záznamy)
Opava – Multikino CineStar (přenosy, záznamy)
Ostrava – Dům kultury města Ostravy (přenosy)
Ostrava – Kino Art (záznamy)
Ostrava – Kino Luna (přenosy s týdenním zpožděním)
Ostrava – Multikino CineStar (záznamy)
Pardubice – Multikino CineStar (přenosy, záznamy)
Pelhřimov – Kino Vesmír (záznamy)
Plzeň – Měšťanská beseda (záznamy)
Plzeň – Multikino CineStar (přenosy, záznamy)
Praha – Bio Oko (přenosy s týdenním zpožděním)
Praha – Kino Aero (přenosy, záznamy)
Praha – Kino Mat (záznamy)
Praha – Kino Světozor (přenosy, záznamy)

⁸² Kino Šumava v současné době přenosy nevysílá. Tyto operní projekce ukončili v roce 2017.

⁸³ Kino Puls v letošní sezoně nevysílá přenosy z Met, ale nabízí přenosy oper z evropských operních domů v distribuci společnosti *Asociace provozatelů kin Cinema Service*.

Praha – Letní kino Výstaviště (záznamy)
Praha Anděl – Multikino CineStar (přenosy, záznamy)
Praha Černý Most – Multikino CineStar (záznamy)
Praha Radotín – kino Radotín (záznamy)
Prostějov – Kino Metro 70 (záznamy)
Rýmařov – Kino Rýmařov (záznamy)
Říčany – Kino Na Fialce (záznamy)
Semily – Kino Jitřenka (přenosy, záznamy)
Slaný – Městské kino Slaný (záznamy)
Sokolov – Kino Alfa (záznamy)
Svitavy – Kino Vesmír (záznamy)
Šumperk – Kino Oko (záznamy)
Tábor – Kino Svět (záznamy)
Teplice – Kino Květen⁸⁴
Tišnov – Kino Svratka (záznamy)
Třeboň – Kino Světozor (záznamy)
Týn nad Vltavou – 3D kino Sokolovna⁸⁵
Uničov – Městské kulturní zařízení (záznamy)
Valašské Meziříčí – Kino Svět (záznamy)
Valašské Meziříčí – Kino Svět (záznamy)
Vsetín – Kino Vatra (záznamy)
Zlín – Golden Apple Cinema (přenosy, záznamy)⁸⁶
Znojmo – Kino Svět (záznamy)
Žamberk – Kino Fidiko (záznamy)
Žatec – Městské divadlo a digitální kino (přenosy)

⁸⁴ Kino Květen již v současné době přenosy nevysílá. Tyto operní projekce ukončili v roce 2016.

⁸⁵ 3D kino Sokolovna již v současné době přenosy nevysílá. Tyto operní projekce ukončili v roce 2016.

⁸⁶ Kino Golden Apple Cinema v letošní sezoně nevysílá přenosy z Met, ale nabízí přenosy oper z evropských operních domů v distribuci společnosti *Asociace provozovatelů kin Cinema Service*.

Příloha D: Program jednotlivých operních sezón Met: *Live in HD* přenášných do českých kin⁸⁷

Program sezóny 2007/2008⁸⁸

- GOUNOD, Charles: *Roméo et Juliette (Romeo a Julie)*, 15. 12.2007
- HUMPERDINCK, Engelbert: *Hänsel und Gretel (Perníková chaloupka)*, 1. 1. 2008
- VERDI, Giuseppe: *Macbeth*, 12. 1. 2008
- PUCCINI, Giacomo: *Manon Lescaut*, 16. 2. 2008
- BRITTEN, Benjamin: *Peter Grimes*, 15. 3. 2008
- WAGNER, Richard: *Tristan und Isolde (Tristan a Isolda)*, 22. 3. 2008
- PUCCINI, Giacomo: *La bohème (Bohéma)*, 5. 4. 2008
- DONIZETTI, Gaetano: *La fille du régiment (Dcera pluku)*: 26. 4. 2008

Program sezóny 2008/2009

- Záznam z Gala večeru v Metropolitní opeře, 29. 9. 2008
- STRAUSS, Richard: *Salome*, 11. 10. 2008
- ADAMS, John: *Doctor Atomic*, 8. 11. 2008
- BERLIOZ, Hector: *La damnation de Faust (Faustovo prokletí)*, 22. 11. 2008
- MASSENET, Jules: *Thaïs*, 20. 12. 2008
- PUCCINI, Giacomo: *La rondine (Vlaštovka)*, 10. 1. 2009
- GLUCK, Christoph Willibald: *Orfeo ed Euridice (Orfeo a Euridika)*, 24. 1. 2009
- DONIZETTI, Gaetano: *Lucia di Lammermoor (Lucia z Lammermooru)*, 7. 2. 2009
- PUCCINI, Giacomo: *Madama Butterfly (Madam Butterfly)*, 7. 3. 2009
- BELLINI, Vincenzo: *La sonnambula (Náměsíčná)*, 21. 3. 2009
- ROSSINI, Gioacchino: *La Cenerentola (Popelka)*, 9. 5. 2009

Program sezóny 2009/2010

- PUCCINI, Giacomo: *Tosca*, 10. 10. 2009
- VERDI, Giuseppe: *Aida*, 24. 10. 2009
- PUCCINI, Giacomo: *Turandot*, 7. 11. 2009

⁸⁷ V přehledu jsou uváděny přímé přenosy z Met.

⁸⁸ Sezona 2007/2008 byla první sezonou, kdy se přímé přenosy začaly vysílat do České republiky.

- OFFENBACH, Jacques: *Les contes d'Hoffmann (Hoffmanovy povídky)*, 19. 12. 2009
- STRAUSS, Richard: *Der Rosenkavalier (Růžový kavalír)*, 9.1.2010
- BIZET, Georges: *Carmen*, 16. 1. 2010
- VERDI, Giuseppe: *Simon Boccanegra*, 6. 2. 2010
- AMBROISE, Thomas: *Hamlet*, 27. 3. 2010
- ROSSINI, Gioacchino: *Armida*, 1. 5. 2010

Program sezóny 2010/2011

- WAGNER, Richard: *Das Rheingold (Zlato Rýna)*, 9. 10. 2010
- MUSORGSKIJ, Modest Petrovič: *Boris Godunov*, 23. 10. 2010
- DONIZETTI, Gaetano: *Don Pasquale*, 13. 11. 2010
- VERDI, Giuseppe: *Don Carlo (Don Carlos)*, 11. 12. 2010
- PUCCINI, Giacomo: *(La fanciulla del West (Děvče ze Zlatého západu nebo také Děvče ze Západu))*, 8. 1. 2011
- ADAMS, John: : *Nixon in China (Nixon v Číně)*, 12. 2. 2011
- GLUCK, Christoph Willibald: *(Iphigénie en Tauride (Ifigenie na Tauridě))*, 26. 2. 2011
- DONIZETTI, Gaetano: *Lucia di Lammermoor (Lucie z Lammermooru)*, 19. 3. 2011
- ROSSINI, Gioacchino: *Le comte Ory (Hrabě Ory)*, 9. 4. 2011
- STRAUSS, Richard: *Capriccio*, 23. 4. 2011
- VERDI, Giuseppe: *Il trovatore (Trubadúr)*, 30. 4. 2011
- WAGNER, Richard: *Die Walküre (Valkýra)*, 14. 5. 2011

Program sezóny 2011/2012

- DONIZETTI, Gaetano: *Anna Bolena (Anna Boleynová)*, 15. 10. 2011
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Don Giovanni*, 29. 10. 2011
- WAGNER, Richard: *Siegfried*, 5. 11. 2011
- GLASS, Philip: *Satyagraha (Satjágraha)*, 19. 11. 2011
- HÄNDEL, Georg Friedrich: *Rodelinda*, 3. 12. 2011
- GOUNOD, Charles: *Faust*, 10. 12. 2011
- HÄNDEL, Georg Friedrich, VIVALDI, Antonio, RAMEAU Jean-Philippe a další: *The Enchanted Island (Kouzelný ostrov)*, 21. 1. 2012

- WAGNER, Richard: *Götterdämmerung (Soumrak bohů)*, 11. 2. 2012
- VERDI, Giuseppe: *Ernani*, 25. 2. 2012
- MASSENET, Jules: *Manon*, 7. 4. 2012
- VERDI, Giuseppe: *La traviata*, 14. 4. 2012

Program sezóny 2012/2013

- DONIZETTI, Gaetano: *L'elisir d'amore (Nápoj lásky)* 13. 10. 2012
- VERDI, Giuseppe: *Otello*, 27. 10. 2012
- ADÈS, Thomas: *The Tempest (Bouře)*, 10. 11. 2012
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *La Clementa di tito (Titus)*, 1. 12. 2012
- VERDI, Giuseppe: *Un ballo in maschera (Maškarní ples)*. 8. 12. 2012
- VERDI, Giuseppe: *Aida*, 15. 12. 2012
- BERLIOZ, Hector: *Les Troyens (Trojané)*, 5. 1. 2013
- DONIZETTI, Gaetano: *Maria Stuarda (Marie Stuartovna)*, 19. 1. 2013
- VERDI, Giuseppe: *Rigoletto*, 16. 2. 2013
- WAGNER, Richard: *Parsifal*, 2. 3. 2013
- ZANDONAI, Riccardo: *Francesca da Rimini*, 16. 4. 2013
- HÄNDEL, Georg Friedrich: *Giulio Cesare (Julius Caesar)*, 27. 4. 2013

Program sezóny 2013/2014

- ČAJKOVSKIJ, Petr Iljič: *Evžen Oněgin*, 5. 10. 2013
- ŠOSTAKOVIČ, Dmitrij Dmitrijevič: *Nos*, 26. 10. 2013
- PUCCINI, Giacomo: *Tosca*, 9. 11. 2013
- VERDI, Giuseppe: *Falstaff*, 14. 12. 2013
- DVOŘÁK, Antonín: *Rusalka*, 8. 2. 2014
- BORODIN, Alexander Porfirjevič: *Kníže Igor*, 1. 3. 2014
- MASSENET, Jules: *Werther*, 15. 3. 2014
- PUCCINI, Giacomo: *La Bohème (Bohéma)*, 5. 4. 2014
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Così fan tutte (Takové jsou všechny)*, 26. 4. 2014

- ROSSINI, Gioacchio: *La cenerentola (Popelka)*, 10. 5. 2014

Program sezóny 2014/2015

- VERDI, Giuseppe: *Macbeth*, 11. 10. 2014
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Le nozze di figaro (Figarova svatba)*, 18. 10. 2014
- BIZET, Georges: *Carmen*, 1. 11. 2014
- ADAMS, John: *The death of Klinghoffer (Smrt Klinghoffer)*, 15. 11. 2014
- WAGNER, Richard: [*Die Meistersinger von Nürnberg*](#) (*Mistři pěvci norimberští*), 13. 12. 2014
- LEHÁR, Franz: [*Die lustige Witwe*](#) (*Veselá vdova*), 17. 1. 2015
- OFFENBACH, Jacques: [*Les Contes d'Hoffmann*](#) (*Hoffmannovy povídky*), 31. 1. 2015
- ČAJKOVSKIJ, Petr Iljič / BARTÓK Béla: [*Iolanta / Duke Bluebeard's Castle*](#) (*Jolanta / Modrovousův hrad*), 14. 2. 2015
- ROSSINI, Gioacchio: [*La donna del lago*](#) (*Jezerní paní*), 14. 3. 2015
- MASCAGNI, Pietro / LEONCAVALLO, Ruggero: *Cavalleria rusticana / Pagliacci* (*Sedlák kavalír, Komedianti*), 25. 4. 2015

Program sezóny 2015/2016⁸⁹

- VERDI, Giuseppe: *Il Trovatore (Trubadúr)*, 3. 10. 2015
- VERDI, Giuseppe: *Otello*, 17. 10. 2015
- WAGNER, Richard: *Tannhäuser*, 31. 10. 2015
- BERG, Alban: *Lulu*, 21. 11. 2015
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Die Zauberflöte (Kouzelná flétna)*, 12. 12. 2015
- BIZET, Georges: [*Les Pêcheurs de Perles*](#) (*Lovci perel*), 16. 1. 2016
- PUCCINI, Giacomo: *Turandot*, 30. 1. 2016
- PUCCINI, Giacomo: *Manon Lescaut*, 5. 3. 2016
- PUCCINI, Giacomo: *Madama Butterfly*, 2. 4. 2016
- DONIZETTI, Gaetano: *Roberto Devereux*, 16. 4. 2016
- STRAUSS, Richard: *Elektra*, 30. 4. 2016

⁸⁹ Jubilejní desátá sezona projektu *Met: Live in HD*.

Program sezóny 2016/2017

- WAGNER, Richard: *Tristan und Isolde (Tristan a Isolda)*, 8. 10. 2016
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Don Giovanni*, 22. 10. 2016
- SAARIAHO, Kaija: *L'Amour de Loin (Láska zdaleka)*, 10. 12. 2016
- VERDI, Giuseppe: *Nabucco*, 7. 1. 2017
- GOUNOD, Charles: *Roméo et Juliet (Romeo a Julie)*, 21. 1. 2017
- DVOŘÁK, Antonín: *Rusalka*, 25. 2. 2017
- VERDI, Giuseppe: *La Traviata*, 11. 3. 2017
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Idomeneo*, 25. 3. 2017
- ČAJKOVSKIJ, Petr Iljič: *Evžen Oněgin*, 22. 4. 2017
- STRAUSS, Richard: *Der Rosenkavalier (Růžový kavalír)*, 13. 5. 2017

Program sezóny 2017/2018

- BELLINI, Vincenzo: *Norma*, 7. 10. 2017
- MOZART, Wolfgang Amadeus: *Die Zauberflöte (Kouzelná flétna)*, 14. 10. 2017
- ADÈS, Thomas: [*The Exterminating Angel \(Anděl zkázy\)*](#), 18. 11. 2017
- PUCCINI, Giacomo: *Tosca*, 27. 1. 2018
- DONIZETTI, Gaetano: *L'elisir d'amore (Nápoj lásky)*, 10. 2. 2018
- PUCCINI, Giacomo: *La bohème (Bohéma)*, 24. 2. 2018
- ROSSINI, Gioachino: *Semiramis (Semiramis)*, 10. 3. 2018
- MOZART, Wolfgang Amadeus: [*Così fan tutte \(Takové jsou všechny\)*](#), 31. 3. 2018
- VERDI, Giuseppe: *Luisa Miller*, 14. 4. 2018
- MASSENET, Jules: *Cendrillon (Popelka)*, 28. 4. 2018

Příloha E: Přehled otázek informativní sondy

- 1) Kdy jste se do projektu *Met: Live in HD* zapojili?
- 2) Jaké důvody Vás vedly k zapojení se do projektu *Met: Live in HD*?
- 3) Dokážete odhadnout návštěvnost v procentech kapacity Vašeho kina a věkovou strukturu návštěvníků? Zájem klesá/stoupá/setrvalý; bylo někdy vyprodáno?
- 4) Zajišťujete speciální propagaci *Met: Live in HD* ve vašem městě? Pokud ano, jakým způsobem? (např. městský zpravodaj, rozhlas, kabelové vysílání,...)
- 5) Jak probíhá vlastní přenos ve Vašem kině? (např. výstup uvaděče, průběh přestávky, chování diváků, jejich volba oblečení,...) Máte k dispozici tištěné programy?
- 6) Digitalizace kina. Kdy k ní ve Vašem kině došlo? Přispěl k volbě digitalizace fakt, že budete moci do programu kina zahrnout přenosy z Metropolitní opery?
- 7) Návratnost zapojení se do projektu. Jak ji hodnotíte? Pokrylo to nějakou část výdajů za nakoupení digitální techniky?

Příloha F: Tabulka otázek a odpovědí informativní sondy

Otázka	Odpovídá	Kino Vesmír- Náchod Zástupce Y	Kino Jitřenka Semily Ondřej Šír	Kino Sněžník Děčín Martin Pošta	Kino Modrý Kříž v Kutné Hoře Veronika Lebedová	Kino Šumava Karel Kotěšovec
1) Kdy jste se do projektu <i>Met: Live in HD</i> zapojili?		„V roce 2010.“	„To bylo v roce 2011.“	„V září 2009.“	„2010“	„Asi rok 2012, v půlce sezóny.“
2) Jaké důvody Vás vedly k zapojení se do projektu <i>Met: Live in HD</i> ?		„Rozšíření nabídky.“	„V Semilech jsme měli tou dobou nově postavené kino a chtěli jsme divákům nabídnout vše, co kino může poskytnout. Nechtěli jsme být obyčejní, ale nabídnout divákům nejaktuálnější obsah.“	„Pestrost nabídky, bylo to něco exkluzivního, slavnostního. Umožnila to ta nová technologie, její plné využití, obohacení programu. Pořizovali jsme ji, protože uměla i tento typ představení.“	„Poptávka po přímých přenosech, protože začaly nově, tak se na to zákazníci a lidé ptali. A také důvodem byla digitalizace, která to umožňovala.“	„Zvědavost. Díky té digitalizaci jsme se rozhodli do projektu vstoupit. Loni jsme přestali, protože nebyl u diváků zájem. V záznamech opera ale pokračujeme.“

3) Dokážete odhadnout návštěvnost v procentech kapacity Vašeho kina a věkovou strukturu návštěvníků? Zájem klesá/stoupá/setrvalý; bylo někdy vyprodáno?	„V procentech ne, je to titul od titulu. Třeba Rusalka byla vyprodaná, tu jsme přidávali i ze záznamu, ale návštěvnost u některých titulů je třeba jen padesát procent. Ze začátku chodily všechny věkové skupiny, v současné době spíše starší lidé“	„Měli jsme poměrně dobře vyprodanou minulou sezónu (2016/2017). Nyní se stává, že je to záležitost starších lidí, kteří si kolem sebe seženou partu. Stává se, že v případě úmrtí jednoho diváka pak klesne návštěvnost, protože jeho přátelé přestanou na přenosy chodit. V loňské sezoně bylo vyprodáno, v letošní sezoně jsme měli už zaplněno již na začátku sezony z 70-80 %.“	„Na začátku bylo vyprodáno, všechny zajímala tato nová forma produkce. Přicházeli mladí i starší. Byla viditelná divácká nenasycenost. První dva roky zájem narůstal, pak byl pokles. V kině jsme rádi, že se pohybujeme okolo sta diváků na představení, což znamená ¼ kapacity sálu. Poslední léta zaznamenáváme mírný nárůst. Přenosy navštěvují věkově střední nebo starší lidé. U titulů jako např. Rusalka je vyprodáno.“	„Záleží na titulu. Známý titul znamená vysokou návštěvnost, (cca 50-60 diváků, v současné době spíše starších lidí a více), méně známý titul, menší zájem (cca 10 diváků). Kino má 306 míst. Úspěch jsme zaznamenali u první Carmen a Dona Giovanniho. To nebylo vyprodáno, ale bylo přes 100 diváků.“	„Zájem spíše klesal, průměrně 10 % kapacity sálu. Vyprodáno nikdy nebylo. Z 90 % byla vyprodaná asi jen Rusalka. V průměru chodilo tak 10-40 lidí, což znamená cca deset procent naší kapacity. Kapacita kina je 240 lidí.“
--	--	--	--	---	--

4) Zajišťujete speciální propagaci <i>Met: Live in HD</i> ve vašem městě? Pokud ano, jakým způsobem? (např. městský zpravodaj, rozhlas, kabelové vysílání,...)	„Ne, nic speciálního, jen to, co máme pro další filmová představení.“	„Lokální noviny, zpravodaje v okolních vesnicích, městečkách, na facebooku, pokud se někomu přenos líbí, pak probíhá propagace, doporučení i mezi lidmi. Některé diváky dovážíme ze sousedního města (Železný Brod), kde máme smlouvu s informačním centrem o místní propagaci.“	„Kromě klasické propagace píše náš emeritní ředitel městského divadla v Děčíně do městského zpravodaje pozvánky na operní přenosy. Také vypravujeme autobus do přilehlých vesnic, který sváží zájemce o operní přenosy do kina a zase je odváží po skončení přenosu domů.“	„Neděláme speciální propagaci, ale vydáváme měsíční plakáty, kde je titul uvedený, měsíční zpravodaje a prostřednictvím webových stránek. Opera se na propagačních materiálech odlišuje od ostatních titulů jiným písmem.“	„Dělali jsme propagaci na web stránkách, na facebooku, letáky, programy, propojení s městským kulturním střediskem, věděli o tom všichni, ale zájem se nezvýšil.“
---	--	---	---	---	--

5) Jak probíhá vlastní přenos ve Vašem kině? (např. výstup uvaděče, průběh přestávky, chování diváků, jejich volba oblečení,...) Máte k dispozici tištěné programy?	„Uvaděče nemáme, tištěné programy ano, lidé tleskají i v současné době a pojali to společensky, oblékají se tak.“	„Od začátku to propagujeme jako společenskou událost. V prvních dvou, třech sezónách jsme napsali, že vstup do prostoru sálu je pouze ve společenském oblečení, což se dodržuje nadále. Apelujeme na personál, aby chodili také společensky oblečení. Lidé nám z toho trochu udělali kampaň pro bohaté. Pak jsme začali ke každé vstupence dávat přípitek. Na začátku a konci sezóny je raut. Lidé dříve tleskali, nyní již ne. Přenosy neuvádíme. Tištěné programy ano.“	„Osobně krátce před představením diváky přivítám, představím operu. Uvaděči chodí v obleku, postupně se i na diváky přenesl tento zvyk a berou to jako společenskou událost. Nestalo se, aby někdo přišel v džínách. Lidé na konci tleskají a také pro ně tiskneme programy.“	„Pravidelně tiskneme programy, kde je uveden děj opery, časový harmonogram, dostáváme pevné desky od kina Aero, ve kterých programy rozdáváme divákům. Společenské oblečení nosí jen někdo. Přenosy jsou dlouhé, tak lidé volí spíše společenské oblečení. Ze začátku lidé tleskali, nyní ne. O přestávce je tu pro diváky občerstvení. Úvodní výstup uvaděče v našem kině neprobíhá“	„Lidé většinou netleskali. Tím, že chodilo málo lidí, tak taky ty reakce byly umírněné. Lidé chodili společensky oblékaní a tištěné programy jsme normálně poskytovali.“
--	--	--	--	--	---

6) Digitalizace kina. Kdy k ní ve Vašem kině došlo? Přispěl k volbě digitalizace fakt, že budete moci do programu kina zahrnout přenosy z Metropolitní opery?	„Asi v roce 2005 jsme digitalizovali a ne nepřispělo, digitalizovali jsme už cca pět let před vstupem do projektu, takže to na to vliv nemělo.“	„Digitalizace u nás proběhla roku 2010. Ano přispělo to k našemu rozhodnutí, ale nebyl to zásadní faktor.“	„K digitalizaci v našem kině došlo roku 2009. Tento fakt, který zmiňujete, přispěl, ale rozhodně to nebylo rozhodující, ale v tu dobu jsem ve funkci já ještě nebyl. Digitalizaci platilo město.“	„V roce 2010 jsme digitalizovali a ano, přispěl.“	„Digitalizace proběhla před rokem 2012.“
7) Návratnost zapojení se do projektu. Jak ji hodnotíte? Pokrylo to nějakou část výdajů za nakoupení digitální techniky?	„Ne, to ne, digitalizaci jsme dělali dávno před zapojením se do <i>Met: Live in HD</i> .“	„Návratnost není, ale nedá se to zhodnotit hned, ten efekt není okamžitý. Je to jako jedna z výhod pro diváky. Díky přenosům posilujeme svoji značku v regionu a jsme hodnoceni kladně a máme vyšší návštěvnost, než třeba některá další kina.“	„Pokrylo, ale teď je spousta nových výdajů za titulky a další. Distributor požaduje mnoho poplatků, hodně fixních poplatků. Ty snižovaly výnos pro kina na 8-10 procent. Pokud by kino nebylo digitalizované tak neexistuje, nebo by se muselo ihned digitalizovat.“	„Přenosy jsou velmi drahé, je to spíš luxus pro diváky. My jim to nabízíme jako nadstandardní službu, a ty výdaje to nepokrylo.“	„Nepokrylo, ani náhodou. Ale nebyl to hlavní důvod zrušení přenosů. Bylo to pro nás prodělečné. Problém vidím také v opakujících se titulech, začínají se ty opery hodně točit.“